

فهرست نسخه های خطی فارسی

در کتابخانه مؤسسه سند شناسی (سندالوجی)
وابسته به دانشگاه سند

دکتر قاسم صافی

مجلس تحقیق و تالیف فارسی
گروه زبان و ادبیات فارسی
دانشگاه جی سی لاهور

وہی ہے جو کہ

۱۲

۵

۰۰

**CATALOGUE OF
PERSIAN MANUSCRIPTS
IN THE LIBRARY OF SINDHOLOGY**

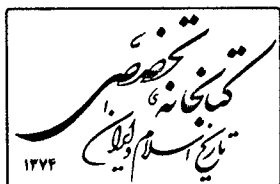
**BY
Dr. QASEM SAFI**

**MAJLIS-E-TAHQIQ-O-TALIF-E-FARSI
Department of Persian
GC University Lahore**

فهرست نسخه های خطی فارسی

در کتابخانه مؤسسه سند شناسی (سندالوجی)

وابسته به دانشگاه سند

دکتر قاسم صافی

عضو هیات علمی دانشگاه تهران

استاد افتخاری دانشگاههای جی سی و پنجاب

مجلس تحقیق و تالیف فارسی

گروه زبان و ادبیات فارسی

دانشگاه جی سی لاهور

جمله حقوق بحق مؤلف در ایران محفوظ

نام کتاب : فهرست نسخه های خطی فارسی در

کتابخانه مؤسسه سند شناسی (سندالوجی)

مؤلف : دکتر قاسم صافی

ناشر : مجلس تحقیق و تالیف فارسی

گروه زبان و ادبیات فارسی

دانشگاه جی سی لاهور

تاریخ انتشار : ۱۳۸۶ (۲۰۰۷)

تعداد صفحه : ۱۲۴

تعداد چاپ : ۵۰۰

قیمت : ۲۰۰ روپیه

چاپ : اے بی سی پرنترز، لاهور

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۵	دییچه
۲۱	فهرست نسخه های خطی
۱۱۶	فهرست الفبایی نسخه ها
۱۲۱	منابع و مراجع

دیباچه

به نام خداوند بخشاینده بخشایشگر

زبان و ادبیات فارسی در سرزمین سرسبز سند ، بیش از دوازده قرن قدمت دارد. در این مدت سه گروه باعث ورود زبان شیرین و جذاب فارسی در این ناحیه شدند. نخستین کسانی که این زبان را در سرزمین سند رواج دادند ، تجار ایرانی بودند. ابن بطوطه جهانگرد معروف جهان در قرن چهاردهم میلادی وارد بندر لهری سند شد^۱. این بندر از مراکز بزرگ تجاری بود و کالاهای ایرانی در آنجا به فروش می رسید. دومین گروهی که کار بزرگ فرهنگی را در این سرزمین انجام دادند ، سربازان ایرانی بودند که به همراه سرداران عرب و ایرانی به منظور فتح به این ناحیه حمله کردند و سالها برای تحکیم قدرت و توسعه آن در این سرزمین اقامت کردند^۲. در این دوره نه فقط زبان فارسی رشد و توسعه اساسی پیدا کرد ، بلکه معرفی فرهنگ و تمدن ایرانی بین مردم سند رواج یافت و در دوره سلطنت تیموریان بر شبه قاره به اوج خود رسید و باعث رواج

رسوم فرهنگی و تمدن ایران در این منطقه گردید. سومین و اساسی ترین گروهی که عشق و علاقه به زبان فارسی را در دل عامه مردم ایجاد کردند ، درویشانی بودند که در قرن هفتم به منظور تبلیغ اسلام از ایران و ماوراءالنهر سند آمدند و با زبان شیرین فارسی ، معارف اسلامی را به گوش مردم این سرزمین رساندند که در رأس آنها حضرت بهاءالدین زکریا ملتانی و حضرت عثمان مرندی معروف به لعل شهباز قلندر بودند.

نکته قابل ملاحظه این است که در این سرزمین، ادبیات فارسی پیش از نثر به نظم آغاز گردید و نخستین شعر را به زبان فارسی علی بن حامد کوفی و لعل شهباز قلندر سرودند که هیچکدام زاده سند نبودند. علی بن حامد در سوگ مرگ ناصرالدین قباچه (۱۲۳۸م) این شعر را سرود :

خسروا ملک بر تو خرم باد

کل گیتی ترا مسلم باد

لعل شهباز قلندر از مرند ایران به سند آمد و با سخن عارفانه ، مردم را پیرو اندیشه های خود کرد ، کیفیت وجد در سخنهای او ، بسیار مشهود است چنانچه می گوید:

ز عشق دوست هر ساعت درون نار می رقصم

علی بن حامد کوفی مترجم و شاعر فارسی سرای سده ۶ و ۷ قمری ، کتاب منهاج الدین والملك را از عربی به فارسی ترجمه کرد و اولین اثری بود که درباره تاریخ سند نوشته شد. در قرن سیزدهم میلادی ، از سخنوری فارسی ذکر نشده است. در اوایل قرن چهاردهم میلادی حاکم سند که از خانواده معروف "سمه" بوده است ، دست توانایی در سرودن شعر فارسی داشت ، او در این اشعار با خود چنین سخن می گوید:

ای آنکه ترا نظام الدین می خوانند تو مفتخری مرا چنین می خوانند
گر در ره دین از تو خطایی افتد شک نیست که کافر لعین می خوانند

در دوره سلطنت ارغونها (۱۵۲۱-۱۵۵۵م) و ترخانها (۱۵۵۵-۱۶۱۲) بر سند ، زبان فارسی در دربار امرای ارغون و ترخان و بین اطرافیان آنان توسعه و گسترش شگفت آوری یافت. ترخانها ، مدارس فارسی را تاسیس کردند. در این دوره ، بسیاری از سخنوران و ادیبان معروف از جمله هاشمی ، کرمانی ، طالب آملی ، شیدای اصفهانی و غیره از ایران به سند آمدند.

در دوره سلطنت تیموریان (۱۵۲۶-۱۸۵۷م) بر شبه قاره ، به دستور جلال الدین اکبر ، غازی بیگ فرزند میرزا جانی بیگ ، به فرمانداری تهنه در سند منصوب شد. او در

سرودن شعر دستی داشت و "وقاری" تخلص می کرد. به سبب روابط نزدیک و دوستانه با سخنوران ایرانی بسیار عالی شعر می سرود. طالب آملی از عزیزترین دوستان وی بود. در دیوان "ساقی نامه" او پنج هزار شعر وجود دارد.

در این دوره نثر و نظم ادبیات فارسی به طور گسترده ای بین علما، امرا، سلاطین و خانواده های علم دوست رایج شد و بیشتر نسخ خطی که به فهرست آن اقدام شد متعلق به این قرن و ما بعد آن است.

ابو القاسم خان زمان بیگلار ، تاریخ خاندان ترخان را در بیگلارنامه به فارسی تحریر کرد. فرزند وی میرابو القاسم سلطان "چنیسرنامه" را به نظم فارسی نوشت. شاه حسین تکدری "روضة السلاطین" را به فارسی تألیف کرد. شاه جهانگیر هاشمی مثنوی "مظهرالاثار" را به وجود آورد ، محمد مقیم ، "ترنم عشق" و محمد طاهر نسیانی تاریخ سند را به نام "تاریخ طاهری" و ناز و نیاز ، نگاشتند. سید میر محمد ، "ترخان نامه" و میر محمد معصوم تاریخ سند را به نام "تاریخ معصومی" به رشته تحریر در آوردند و صدها کتاب دیگر به زبان فارسی در سند نوشته شد که بسیاری از آنها با همت محقق شهیر پیر حسام الدین راشدی و دیگران پس از ویرایش ، به چاپ رسید.

آثار فراوان سخنوران فارسی این دوره در کتابخانه های این سرزمین و دیگر نقاط شبه قاره وجود دارند که برگسترده گی و عمومیت زبان فارسی در این منطقه دلالت دارد. سخنورانی چون میرزا جانی بیگ حلیمی ، غروی کاشانی ، حیدر عراقی ، محمد منعم حسینی ، میرزا غازی بیگ وقاری و دانشور خان شهرتی ، از اهمیت ویژه ای برخوردارند. بسیاری از این سخنوران دیوان دارند و مثنوی سروده اند. سخنور معروف غروی کاشانی از ایران به تهنه آمد و به تحریر چندین مثنوی و یک دیوان همت گماشت. فرزندش محمد منعم حسینی هم صاحب دیوان است. میرزا غازی بیگ نیز در سرودن شعر فارسی دست داشت. شاعر معروف طالب آملی در مدح وی می گوید^۱:

از میرزای غازی و طالب زما نیافت

ممدوح تازه ای و ثنا خوان تازه ای

در این زمان ، دوره طلایی و درخشان زبان و ادبیات فارسی در سند آغاز می شود ، و با روی کار آمدن خاندان کلهورا (۱۷۱۷-۱۷۸۲م) ، آموزش این زبان و نثر و نظم نویسی فارسی به اوج خود می رسد. کلهورا ، نخستین امرای اهل سند بودند که زبان فارسی را در دربار محترم شمردند و مکاتبات رسمی را به این زبان انجام دادند و بسیار علاقمند به این زبان

بودند. حمایت آنان از فارسی گویان باعث تجمع علما و شعرای بزرگ از نقاط دور و نزدیک در دربار آنان شد. آثار ادبی که در این دوره به رشته تحریر در آمد بسیار زیاد و شمردن آن، کار آسانی نیست. مثنوی و قصاید و دیوانها بوفور فراهم آمد. بعضی از سخنوران علاوه بر نظم در نگارش نثر نیز دستی داشتند و آوازه آنان فراتر از مرزهای سند رفته و به محافل علمی ایران و ماوراءالنهر رسیده بود. محمد معین تهتوی، محسن تهتوی، غلام علی مداح، میان محمد سرفرازخان، میر علی شیرقانع از معروفترین شخصیتها و رجال این دوره بودند و بویژه میر علی شیرقانع از شخصیتهایی است که اثر علمی وی در ادبیات فارسی و تحقیق بر تاریخ سند همیشه باقی خواهد ماند. از جمله آثار وی، مثنوی قضا و قدر، دیوان قانع، زینت الاخلاق، اشعار متفرقه، زبدة المناقب، مختارنامه، چهارمزل معیار سالکان طریقت، بوستان و بهار، ساقی نامه و کرشمه قدرت و غیره است.

پس از پایان حکومت کلهورا، خاندان تالپور به قدرت رسیدند (۱۷۸۳-۱۸۴۳م). امرای تالپور، سلسله ای از امیران سند و از اقوام بزرگ بلوچ خوانده و شناخته می شوند، در دوران حکمرانی آنان فارسی در مقام زبان رسمی و درباری

محترم شمرده می شد و مکاتبات رسمی به وسیله این زبان انجام می گرفت. امرا، خود نیز به این زبان شعر می سرودند و تألیفات زیادی پدید می آوردند. دیوانهای بزرگی مشتمل بر هزاران بیت به یادگار گذاشته اند که اکنون به صورت خطی و چاپی در کتابخانه ها و در منازل شخصی اولاد این خاندان فرهنگ دوست وجود دارد. بواقع ذوق هنری و شعری فرمانروایان شیعی تالپور و ارادت و علاقه آنان به رواج زبان فارسی و تلاش در جهت توسعه مناسبات با دربار ایران، آنان را از دیگر سلسله های حکومتی سرزمین سند ممتاز می کند و می توان گفت در تاریخ سند در این زمینه هیچ خاندانی را با خاندان تالپوران نمی شود مقایسه کرد.

بیشتر نسخ خطی سندالوجی وابسته به دانشگاه سند، از آثار علما، مؤلفان و سخنوران سندی الاصل است. از این جهت خدماتی که نویسندگان و شاعران سند به زبان و ادبیات فارسی کرده اند کمتر از ایرانیان نیست. بلکه در برخی موارد در این زمینه بر ایرانیها سبقت گرفته اند. رابعه قزداري یا خضداري نخستین زن شاعر فارسی زبان، اهل سند بود. سند در سه قرن گذشته شعرای زبردست و ماهری چون. سچل سرمست معروف به شاعر هفت زبان، فقیر قادر بخش بیدل، مخدوم ابراهیم "خلیل"

تهتوی، مخدوم محسن تهمتوی، سیدثابت علی شاه، میرحسن علی خان تالپور و غیره را در دامن خود پرورش داد که آثار آنان نه فقط باعث معرفی سرزمین سند در محافل فرهنگی و ادبی ایران و آن سوی نهر آن شد، بلکه اعتبار و اعتماد این سرزمین را نزد دانشوران افزود.

شعرای این سرزمین نیز فعالیت‌های ادبی ایران را زیر نظر داشتند و در تلاش بودند که از کاروان شعر و ادب ایران عقب نمانند. نمونه بارز آن، تتبع شعرای سند از مرثیه محتشم کاشانی است که در محافل ادبی و مراسم سوگواری ایران به شهرت شگفت آوری رسید. این مرثیه با این بیت آغاز می شود:

باز این چه شورش است که در خلق عالم است

باز این چه نوحه و چه عزا و چه ماتم است

وقتی این مرثیه به گوش شعرای سند رسید، از شاعران معروف سند کسی نبود که در سرودن مرثیه در تتبع از آن، قلم به دست نگرفته باشد و معروفترین مرثیه ای که در تتبع محتشم تحریر شد، سروده میرحسن علی خان تالپور فرزند میر نصیرخان تالپور آخرین فرمانروای تالپوران سند بود که پس از پایان قدرت به دست سربازان انگلیس بازداشت و به کلکته هند تبعید شد و در همین حال درگذشت، میرنصیرخان در دوران

اسارت نیز دست از سخنوری برنداشت و آثار با ارزشی برای آیندگان به یادگار گذاشت و نام خود را در زمره عاشقان شعر و ادب فارسی ثبت کرد و بر افق ادبیات سند همچون ستاره ای درخشید.

مطلب دیگری که در رابطه با نسخ خطی سندالوجی باید متذکر شد این است که جز چند نسخه ، همه متعلق به قرن یازدهم به بعد است که در این مقطع تاریخ ، تیموریان ، کلهورا و تالپوران بر سند حکمرانی می کردند و بازار خوشنویسی آثار ، بسیار پر رونق بوده است و این هم از فیوض و برکات ایرانیان است که همراه خود به سند آوردند. خطاطان بزرگ سند ، شاهکارهای زیبایی در خط نستعلیق ، نستعلیق شکسته ، نسخ ، ثلث و غیره به جای گذاشته اند که بیشتر با اشعار و عبارتهای فارسی نگاشته شده است.

ادبیات سندی ، بیشترین تأثیر زبان و ادبیات فارسی را در همین دوران پذیرفت و این تأثیر پذیری به حدی بود که در سروده ای به زبان سندی جز یک واژه سندی بقیه شعر به فارسی سروده می شد نظیر این شعر محمد بخش واصف^۲:

بحر عزت جو گهر مردانگی	چرخ نیکی قمر مردانگی
شجر غیرت جو ثمر مردانگی	شان شوکت جو گکر مردانگی

در این دوره ، بسیاری از اصناف شعر فارسی وارد ادبیات سندی شد که شعرا و ادبای سند پیش از آن از آنها اطلاعی نداشتند. لذا اگر اصناف شعر و ادب فارسی ، وارد ادبیات سندی نمی شد ، به هیچ وجه ، ادبیات سندی به اعتبار کمی و کیفی به این حد نمی رسید که ما اکنون شاهد آن هستیم.

نکته دیگری که ذکر آن لازم است تزیین و آرایش و تذهیب نخستین صفحات اکثر نسخ خطی است. با کمترین توجه ، تأثیر هنر و صنایع دستی ایران بر این آثار فرهنگی کاملاً مشهود است. قابل ذکر است که هنرهای زیبا و صنایع دستی سند مانند سایر زمینه ها تحت تأثیر هنر ایرانی قرار گرفت و در رشته های معماری ، حجاری و مهندسی ، اثر هنر و شیوه و روش ایرانی در سند قدیم و باستانی دیده می شود. هنرهای زیبایی چون. مینیاتور ، کاشی کاری ، خطاطی ، تذهیب و غیره کاملاً شکل ایرانی گرفت و هنرمندان سند پس از آن از هنرهای ایرانی تتبع می کردند. این هنرمندان از حمایت امرای سند محروم نبودند و در بنای مساجد ، حسینه ها ، قلعه ها ، سنگهای قبور ، یادگارها و غیره از آنها استفاده می شد.

مقابر امیران کلهورا و تالپور در حیدرآباد و سنگ مزار صدها درویش و قبور سلاطین ، علما ، نویسندگان ، شعرا و

دیگر هنرمندان و محققان در قبرستان تاریخی و باستانی تهته ، مزین به کاشی کاری و نقوش گل و بوته و همچنین سنگ مرمر مرغوب با خطوط زیبای نستعلیق است که جملگی نشانه بارزی از توسعه و اعتلای زبان فارسی و هنر ایرانی دوران گذشته در سند محسوب می شود.

و بجاست یادی شود از درویشانی که آغازگر شعر و ادب ارزشمند و انسان ساز فارسی بر سرزمین سند بودند و سرمایه و ذخیره علمی ، اخلاقی و عرفانی را همراه خود از ایران آوردند و بین اهالی سند رواج دادند. بهاءالدین زکریا ملتانی و شهباز قلندر از معاصرین مولانای رومی بودند که اندیشه های عرفانی و نظریات تصوف را به وسیله زبان فارسی بین مردم سند نفوذ دادند. پیوستگی مردم سند با تصوف به حدی است که جهان امروز ، سند را با درویشان و یا با مزار درویشان می شناسد.

در سندالوجی دانشگاه سند ، حدود دویست نسخه خطی با ارزش به زبانهای فارسی ، عربی ، سندی ، اردو ، سرائیکی و غیره وجود دارد. چون هدف، شناسایی و فهرست آثار خطی فارسی بود لذا از نسخه های خطی سایر زبانها که در فهرست نسخ خطی انستیتو سندالوجی اثر دکتر غلام مصطفی قاسمی و

دکتر غلام علی الانا آمده ، صرف نظر شد و گزارش ۹۳ نسخه خطی فارسی آن کتاب که هدف تدوین این فهرست بود ارائه شد. برای فهرست حاضر ، راهنمای اسامی نسخه ها به ترتیب حروف تهجی و الفبایی تنظیم شده است و خواننده از طریق آن می تواند به شماره نسخه ها دست یابد. در نگارش مشخصات نسخه ها، سعی شده چند مورد مهم در نظر گرفته شود. از جمله مؤلف ، کاتب ، تاریخ تالیف ، تاریخ کتابت ، موضوع ، نوع خط ، نوع و رنگ کاغذ ، اندازه: طول و عرض به سانتیمتر. تعداد صفحه و تعداد سطر هر صفحه و در بعضی موارد ، جلد نسخه نیز توصیف شده است. در ملاحظات ، برخی از خصوصیات و عنوانهای درج شده در نسخه ، و سایر اطلاعات مهم نیز آورده شده است و در پایان ملاحظات ، کیفیت متن و نسخه نیز به اختصار توضیح داده شده است و نسخه هایی که به چاپ رسیده اند حتی المقدور تعیین گردیده اند.

در فهرست حاضر ، عبارتهایی از آغاز و انجام نسخه ها نیز آورده شده و در بعضی موارد چون نسخه مشتمل بر دو یا چند زبان بوده، لذا مؤلف از زبانهای دیگر نیز استفاده کرده است. و چون امکان داشت عدم درک این عبارتها ، محقق فارسی را با مشکل روبرو سازد عبارتها به فارسی روان و

ساده ترجمه شده است.

کار مهم دیگری که در این فهرست انجام شده ، تبدیل عبارتهای آغاز و انجام کتاب از سبک قدیم انشا و نگارش به شیوه خط املای جدید است که با دقت و ظرافت انجام گرفته ، و حتی المقدور ، اغلاط کتابت نسخه ها تصحیح شده است.

هدف عمده از تهیه این فهرست ، آگاه کردن محافل فرهنگی بویژه فارسی دوستان از متون شعر و ادب فارسی در سند است که دو قرن پیش عاشقان ادبیات فارسی و هنرهای ایرانی با افکار و دستهای توانای خود در سرزمین سند به وجود آورده اند و نام خود را در تاریخ ادب این زبان زنده نگه داشته اند. اگرچه اکنون به علت خاموش شدن چراغ زبان فارسی در سند ، به این نسخه ها مراجعه نمی شود و از معارف اسلامی و اخلاقی موجود در این متون استفاده نمی کنند لکن وجود چنین نسخه های با ارزش و پربها ، افتخار بزرگی به این سرزمین می بخشد و برای روابط وادی مهران با ایران و ایجاد دوستی و تحکیم آن بین ملت دو سرزمین از گذشته تا حال نقش ارزنده ای ایفا کرده است و در ادوار گذشته دانشوران و محققان شعر و ادب فارسی و نسخه شناسان شهیر و پر تلاش را به خود جلب کرده است.

در پایان ، این مطلب بخصوص به حضور دانشوران و فرهیختگان و به طور عام به فارسی دوستان عرض می شود که هنوز هم در کتابخانه های مدارس دینی و مراکز آموزشی، و در کتابخانه های شخصی سرزمین سند ، صدها نسخه خطی وجود دارد که اکثر آنها به علت عدم توجه صاحبان و مالکان در شرف نابودی قرار گرفته اند و برای حفظ و نگهداری آنها نیاز به یک جنبش سریع و اقدام مخلصانه از سوی مسئولان امور آموزش فرهنگی بویژه ادبیات فارسی دارد که اتلاف آن ، اتلاف سرمایه فرهنگی مشترک ایران و وادی مهران سند خواهد بود.

غیر از نسخ خطی ، صدها فرمان و دستور سلاطین ، از دوره تیموریان گرفته تا برچیده شدن حکومت تالپوران ، در دست اهالی سند قرار دارد و بسیاری از کتیبه ها و عبارتهای موجود بر مقبره های صوفیان و فرمانروایان سند به صورت خوانا و قابل استفاده وجود دارد که از حوادث روزگار حفظ شده اند و چشمهای خود را در انتظار کسانی گشوده اند که خاک از روی آنها بزداید.

به هر روی علیرغم دقتی که در تهیه و تدوین و ویرایش این فهرست به عمل آمده است ، قطعاً ، باز هم از نقایص ناگزیر ، نظیر اشتباهات چاپی یا خوانا نبودن برخی از حروف

دستنویس مبری نیست لکن از این فهرست می توان استنباط کرد که زبان و ادبیات فارسی و فرهنگ متقن اسلامی تا چه پایه در شبه قاره ، رواج و اهمیت و تأثیر داشته است و امید می رود که این خدمت ، مورد قبول و عنایت و بهره برداری اهل تحقیق قرار گیرد و اعلام نظر ها و پیشنهادهای خوانندگان گرامی و ذکر اشکالها ، در صورت توفیق به تکمیل و تجدید نظر ، مورد استفاده واقع شود و ان شاء الله این کار مبتکرانه که با اخلاص و سعی وافر در زمینه معرفی علم و هنر و فرهنگ فارسی و اسلام و در به جای آوردن وظایف فرهنگی ادبی و تاریخی انجام گرفته بتواند برای پژوهشگران ارجمند و دوستداران فرهنگ مشترک ، قابل استفاده باشد و در عرضه تاریخ فرهنگی در زمره خدمتگزاری آثار فرهنگی ثبت شود و مؤکد تداوم روابط علمی و فرهنگی دو کشور پاکستان و ایران باشد.

در اینجا جا دارد از معاونت صمیمانه آقای عابد رضا عرفانی که مرا بخصوص در ترجمه منابع و مطالب سندی مددکار بودند و همچنین از همسرم خانم فریده شهیدی که در ویرایش و تصحیح مطبوعه ای این اثر مرا یاری دادند تشکر کنم و امید دارم که ارباب دانش و معرفت ، اشتباهات را اصلاح فرموده ، با دعاهای خیر ، این ناچیز را یاد کنند. از حضرت

حق سبحانه و تعالی نیز مدد می طلبیم که به این حقیر قوت و قدرت بیشتر بخشد که در تدوین آثاری که بتواند احتیاجات علاقه مندان را به آگاهی بیشتر از آثار فارسی و مواریث مشترک فرهنگی رفع کند قدمی هر چند کوچک بردارد و خدمتی برای توسعه زبان فارسی و معرفی افکار و اندیشه های گذشتگان این زبان ادا کند.

اردیبهشت ۱۳۸۶/۲۰۰۷

احقر العباد- قاسم صافی

دانشیار دانشگاه تهران

فهرست نسخه های خطی

۱. تفسیر یعقوب چرخى.

نویسنده: یعقوب بن عثمان بن محمد الغزنوی چرخى.
کاتب: صابر فقیر. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۲۹
شوال ۱۳۰۲ هـ. نوع خط: نسخ و نستعلیق. موضوع: تفسیر
قرآن کریم. اندازه: عرض=۲۰/۵، طول=۳۰. نوع کاغذ:
آبی نازک. تعداد صفحات: ۲۳۶. تعداد سطر: ۱۷. زبان
کتاب: عربی و فارسی، به نثر.

آغاز کتاب: لک الحمد یا من بیده الملك وهو على کل شیء
قدیر و الصلوة والسلام على جمیع الانبیاء والمرسلین
خصوصا على رسولنا و سیدنا محمد السراج المنیر و على
آله و اصحابه و تابعه اجمعین الخ.

پایان کتاب: اللهم لک الحمد على توفیق الابتداء والاختتام یا
ذوالجلال والاکرام.

ملاحظات: نسخه مشتمل بر ترجمه و تفسیر چند سوره از
کلام الله مجید به زبان فارسی است. اغلاط کتابت، بسیار

است. چندین بار در هندوستان به چاپ رسیده و نسخه هایی از آن در چندین کتابخانه و مدارس دینی سند وجود دارد. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۲. تفسیر حسینی ، جلد اول.

نویسنده: ملا حسین واعظ کاشفی. کاتب: نا معلوم. تاریخ تالیف: (۲ شوال ۸۹۹). تاریخ کتابت: نا معلوم. نوع خط: عربی نسخ و نستعلیق شکسته. موضوع: تفسیر قرآن کریم. اندازه: عرض= ۱۶ ، طول= ۲۲/۵. نوع کاغذ: کهنه حنایی. تعداد صفحات: ۶۲۰. تعداد سطر: ۲۰. زبان کتاب: عربی و فارسی ، به نثر.

آغاز کتاب: ایشان مالک من الله نیست الخ.

پایان کتاب: عجب از کسی که دنیا و تغلب و انقلاب ...

ملاحظات: این نسخه مشتمل بر دو جلد است. عنوان آیات ، شنگرف. آیات و تفاسیر مشکی و جلد ترد و شکننده است. چندین بار این نسخه در ایران به طبع رسیده است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۳. تفسیر حسینی ، جلد دوم.

نویسنده: ملا حسین واعظ کاشفی. کاتب: پیر محمد. تاریخ
تألیف: (۲ شوال ۸۹۹). تاریخ کتابت: ۱۵ محرم ۱۱۹۳ هـ.
نوع خط: متن عربی به نسخ و متن فارسی به نستعلیق.
موضوع: تفسیر قرآن کریم. اندازه: طول=۲۴/۵ ،
عرض=۱۶. نوع کاغذ: نازک چنایی. تعداد صفحات: ۷۶۴.
تعداد سطر: ۲۳. زبان کتاب: عربی و فارسی ، به نثر.
آغاز کتاب: بسم الله الرحمن الرحيم و به نستعین الخ.
پایان کتاب: تمت تمام شد کار من نظام شد .
ملاحظات: عنوان آیات ، شنگرف. سطر با سه خط در حاشیه
صفحه تزیین داده شده ، بسیاری از صفحات این نسخه کرم
خوردگی دارند. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۴. چهل حدیث.

نویسنده (گردآورنده): حافظ بخاری. کاتب: نامعلوم. شارح:
حسام الدین بن علاء الدین روح آبادی. تاریخ تألیف: نامعلوم.
تاریخ کتابت: نامعلوم. نوع خط: نستعلیق. موضوع: حدیث.
اندازه: طول=۲۱ ، عرض=۱۵. نوع کاغذ: ساده و کهنه.

تعداد صفحات: ۵۰. تعداد سطر: ۱۵. زبان کتاب: عربی و فارسی ، به نثر.

آغاز کتاب: احمد محمود احمد الله و اصطفی پس آن نبی عربی محمد است الخ.

پایان کتاب: كما جاء في خبر خير البشر من اتاه الله مالا فلم يؤد زكوته مثل ماله يوم القيامة شجاعاً أقرع له زببتان يطوقه يوم القيامة ثم ياخذها.

ملاحظات: در احادیث این نسخه ، نویسنده به بیان فضیلت فقر و فقرا پرداخته است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۵. بیاض واحدی ، حصه دوم.

نویسنده: مخدوم عبدالواحد سیوستانی. کاتب: نامعلوم. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: نامعلوم. نوع خط: نسخ. موضوع: فقه. اندازه: طول=۲۷، عرض=۱۹/۵. نوع کاغذ: ساده ضخیم مایل به حنایی. تعداد صفحات: ۴۱۴. تعداد سطر: ۲۷. زبان کتاب: عربی و فارسی ، به نثر.

آغاز کتاب: در صورتی که به هنگام فرقه پارونامی عاجزه

مسماء بجی از سبب قحط الخ.

پایان کتاب: نهی عن اكل الثوم الا مطبوخا قد ثبت النهی عن اكل البصل و الثوم.

ملاحظات: این نسخه در واقع مجموعه فتاوی علمای سند به زبانهای عربی، فارسی و سندی است. صفحات کتاب ترد و کرم خوردگی دارد. جلد چرمی و بسیار زیبا است. چون جلد اول این نسخه به زبان عربی است در فهرست قرار نگرفت. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۶. فتاوی علمای سند.

نویسنده: نامعلوم. کاتب: نامعلوم. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: نامعلوم. نوع خط: نسخ. موضوع: فقه. اندازه: طول=۲۸، عرض=۲۱/۵. نوع کاغذ: ساده کهنه و ضخیم. تعداد صفحات: ۲۹۴. تعداد سطر: ۲۹. زبان کتاب: عربی و فارسی، به نثر.

آغاز کتاب: زید عمرو را برای چرانیدن مواشی اجیر گرفت الخ.

پایان کتاب: قال المخدم محمد هاشم التتوی ناقلًا عن ابن

وهبان فی منظومه.

ملاحظات: این نسخه مجموعه فتاوی علمای سند و یک شاهکار علمی و اثر ارزشمندی در این رشته است. از قرائن و شیوه نگارش معلوم می شود که این نسخه جلد دیگری از "بیاض واحدی" باشد. صفحات کتاب ترد و کرم خورده و آسیب دیده از رطوبت است و اخیراً مرمت شده. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۷. تحریرات المسائل علی حسب النوازل ، جزء ثانی.

نویسنده: مخدوم عبدالواحد سیوستانی. کاتب: عبدالغفور ساکن بوبک. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: نامعلوم. نوع خط: نستعلیق. موضوع: فقه. اندازه: طول= ۲۸/۵ ، عرض= ۲۰/۵. نوع کاغذ: ساده نازک. تعداد صفحات: ۲۱۵. تعداد سطر: ۲۰. زبان کتاب: عربی و فارسی ، به نثر.

آغاز کتاب: الحمد لله الذی له حکم فی کل قضیه من اهتدی الیه فقد اصاب و عنده الحق واحد و ان اختلفت آراء اولی الالباب. و الصلوة و السلام علی من اجاب فی القضايا بفضل الخطاب محمد و آله و صحبه المتقین بالحق والصواب الخ.

پایان کتاب: و الظاهر ان معناه يحمل عنه موجب السهو اذا
سجد لسهو نفسه

ملاحظات: در فهرست این نسخه ، اسامی بزرگان اهل سند
ذکر شده است. صفحات این کتاب تردد و شکننده است. جلد
اول این کتاب به زبان عربی است. متن: خوانا و قابل
استفاده. کیفیت: نامطلوب.

۸. رسالة توحيد.

نویسنده: نامعلوم. کاتب: نامعلوم. تاریخ تالیف: نامعلوم.
تاریخ کتابت: نامعلوم. نوع خط: نستعلیق. موضوع: فقه.
اندازه: طول=۲۵، عرض=۱۷/۵. نوع کاغذ: ساده مایل به
مشکی. تعداد صفحات: ۵۲. تعداد سطر: ۱۸. زبان کتاب:
عربی و فارسی ، به نثر.

آغاز کتاب: حمد متوافر و ثناء متکثر بر حضرت بی نیازی
را که انعام الخ.

پایان کتاب: فصل: در این حکایت دو فایده است یکی آن که
چون حادث گشت و واقعه نازل شد.

ملاحظات: این نسخه پس از جمع آوری صفحات پراکنده،

صحافی گردیده و به این سبب ، نظم فهرست و مطالب آن به هم خورده است. حواشی بعضی صفحات مشتمل بر مطالبی در رابطه با ائمه معصومین^ع و تاریخ پیامبر اکرم^ص است. در حاشیه یک صفحه مطرح شده است که پیامبر اکرم از دنیا رفته اند یا خیر. جلد آن محکم و سالم است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۹. مجموعه خانی.

نویسنده: کمال کریم ناگوری. کاتب: نامعلوم. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: نامعلوم. نوع خط: نستعلیق. موضوع: فقه. اندازه: طول=۲۰ ، عرض=۱۴. نوع کاغذ: ساده ضخیم مایل بهحنایی. تعداد صفحات: ۳۱۶. تعداد سطر: ۱۵. زبان کتاب: فارسی ، به نظم.

آغاز کتاب: حمد بی حد بر محمودی را که هدایت حمد او عارف را به مقام محمود رسانید الخ.

پایان کتاب: تم هذه الكتاب مجموع خانی در وقت ظهر روز چهار شنبه تمام شد.

ملاحظات: صفحات این نسخه اگرچه تعمیر شده باز هم در

حال تردی و کرم خوردگی است. جلد چرمی محکم دارد.
متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: نامطلوب.

۱۰. حیوۃ الصائمین.

نویسنده: مخدوم محمد هاشم تتوی. کاتب: آخوند هارون
متعلوی. تاریخ تالیف: ۱۱۳۳ هـ. تاریخ کتابت: ۱۷ ذی الحج
۱۱۳۳ هـ. نوع خط: نستعلیق. موضوع: فقه. اندازه:
طول=۲۲، عرض=۱۵. نوع کاغذ: سفید مایل به حنایی و
ضخیم. تعداد صفحات: ۵۳۶. تعداد سطر: ۱۷. زبان کتاب:
فارسی، به نثر.

آغاز کتاب: بسم الله الرحمن الرحيم سبحانک لا علم لنا الا ما
علمتنا انک انت العليم الحکيم الخ.

پایان کتاب: و الله تعالى اعلم علمه و علمه لحکم حکمه اعلم
و اعظم و به نستعين. تمت الرسالة الشريفة المسماة بحیوة
الصائمین بعون الله تعالى اللهم اغفر لمصنّفه و کاتبه و
لمارنه و عامله آمین ثم آمین.

ملاحظات: این نسخه مشتمل بر هفده باب و ۲۵۵ فصل است
و بر مبنای فقه حنفی، اقسام روزه و شرایط و احکام بیان

شده است. جلد چرمی و بسیار زیبا است. در پایان آن مؤلف به شرح احکام اعتکاف و اعمال شب قدر پرداخته است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۱۱. سراج المؤمنین.

نویسنده: مولانا حامد. کاتب: فقیر بلاول مری. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۱۴ صفر ۱۲۸۱ هـ کراچی. نوع خط: نسخ. موضوع: فقه. اندازه: طول=۳۰، عرض=۱۸. نوع کاغذ: سفید مایل به زرد و ساده. تعداد صفحات: ۶۳۶. تعداد سطر: ۲۱. زبان کتاب: سندى و فارسى، به نثر.

آغاز کتاب: ساراهیان سبحان کی جو حاکم حکیمان ازل الخ. (ترجمه: امید من از او است که سلطان سلاطین است.)

پایان کتاب: ات اچی جلد پھرو کتاب سراج المؤمنین جو تئو تماماً ہتان فقیر بلاول. (ترجمه: بر این مقام تمام شد جلد اول کتاب سراج المؤمنین به دست فقیر بلاول.)

ملاحظات: جلد دیگر این نسخه به طور کامل در کتابخانه پیر جھندی شریف وجود دارد. مؤلف در این جلد اسامی و احوال بسیاری از اکابر سند را ذکر کرده است. صفحات

پایانی کتاب شکننده و کرم خورده است. جلد نیز پاره است. در بعضی صفحات ، پاسخ استفتائات با مهر وجود دارد. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: نامطلوب.

۱۲. اللطيفة الغيبية.

نویسنده: عبدالله بن حسام الدین المعروف به شیخ الشیوخ
شیخ شهاب الحق و الدین السهروردی. کاتب: شیخ
عبدالکریم. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۱۹ جمادی
الاول ۱۱۰۴ هـ. نوع خط: نستعلیق. موضوع: عرفان. اندازه:
طول=۲۳، عرض=۱۳. نوع کاغذ: ساده و ضخیم ، مایل به
حنایی. تعداد صفحات: ۲۸. تعداد سطر: ۱۷. زبان کتاب:
فارسی ، به نثر.

آغاز کتاب: الحمد لله المذكور بكل لسان و المشهود فی کل فواد
و المحمود فی کل زمان و المعبود فی کل مکان. و الصلوة علی
الداعی الی سبیل ربه بحجة و برهان محمد ص المبعوث بالحق
الی کل جن و انسان و علی آله و اصحابه الخ.

پایان کتاب: تمت هذه الرسالة اللطيفة الغيبية بيد فقير حقیر
شیخ شهاب الحق و الدین السهروردی.

ملاحظات: این نسخه مختصر و مجزا ، راجع به نکات مهم سیر و سلوک و متعلق به دوره سلطنت کلهوران برسد است. اغلاط کتابت زیاد است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۱۳. بیت السلام.

نویسنده: نامعلوم. کاتب: نامعلوم. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: نامعلوم. نوع خط: نستعلیق ، موضوع: معارف اسلامی. اندازه: طول=۲۸ ، عرض=۱۳/۵. نوع کاغذ: ساده و ضخیم مایل به حنایی. تعداد صفحات: ۱۴. تعداد سطر: ۱۶. زبان کتاب: فارسی ، به نثر.

آغاز کتاب: الحمد لله رب العالمین و العاقبة للمتقین. و الصلوة و السلام علی رسولہ محمد و آلہ و اصحابہ اجمعین الخ.

پایان کتاب: اگر چنان کسی نباشد ، پس تصرف فقیران و مسکینان کند و همچنین در تجنیس آورده است الخ.

ملاحظات: از کتابت ، ناپختگی خوشنویس کاملاً مشهود است. در حواشی صفحات بعضی مطالب مهم گنجانیده شده است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۱۴. تذکرة الاولياء ، جزو الاول.

نویسنده: نامعلوم. کاتب: نامعلوم. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: نامعلوم. نوع خط: نسخ. موضوع: معارف اسلامی. اندازه: طول=۲۶ ، عرض=۱۷. نوع کاغذ: ساده و ضخیم مایل به زرد. تعداد صفحات: ۶۱۹. تعداد سطر: ۱۷. زبان کتاب: فارسی ، به نثر.

آغاز کتاب: الحمد لله الجواد بافضل انواع النعماء. المنان با شرف اصناف العطاء الخ.

پایان کتاب: شیخ گفت: آری سگ او بنده او بود از پی او میدوید. **ملاحظات:** این نسخه مشتمل بر دو جلد است و نسخه یاد شده، جلد اول آن است. مطالب آن مشتمل بر تذکره اولیاء و درویشان جهان اسلام است. در صفحه آخر تاریخ سال ۱۲۰۱ هجری ثبت شده است ولی مناسبت آن معلوم نیست. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۱۵. تکملة الايمان و تقوية الايقان.

نویسنده: عبد الحق بن سيف الدين ترک دهلوی البخاری. کاتب: عبد الحق بن سيف الدين ترک دهلوی البخاری. تاریخ

تألیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۱۱۹۹ هـ. نوع خط: نسخ.
موضوع: عقاید اسلام. اندازه: طول=۱۷، عرض=۱۰. نوع
کاغذ: ساده و ضخیم مایل به زرد. تعداد صفحات: ۱۶۱.
تعداد سطر: ۱۷. زبان کتاب: فارسی، به نثر.

آغاز کتاب: الحمد لله رب العالمین و الصلوة و السلام علی
سید المرسلین و امام المتقین و خاتم النبیین محمد و آله و
اصحابه و اتباعه اجمعین الخ.

پایان کتاب: و الله لا یغفر ان یشرك به یغفر ما دون ذالک
لمن یشاء و یجوز العقاب علی الصغیره و الله تعالی رسل
رسلا من البشر الی البشر مبشرین و منذرین و مبین الناس
ما یتحاجون الله من امور الدنیا و الدین.

ملاحظات: این نسخه اگرچه بسیار قدیمی است و برگهای آن
پراکنده است، لکن خوشبختانه قابل استفاده است. جلد آن
چرمی و با آب طلا تزیین یافته و روی آن منقوش به گل
است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۱۶. توحید نامه.

نویسنده: محمد حسن فرزند آخوند دوست محمد. کاتب: محمد

حسن فرزند آخوند دوست محمد. تاریخ تالیف: نامعلوم.
تاریخ کتابت: نامعلوم. نوع خط: نستعلیق. موضوع: احکام.
اندازه: طول=۲۵، عرض=۱۳. نوع کاغذ: ساده و ضخیم
مایل به زرد. تعداد صفحات: ۳۲. تعداد سطر: ۱۸. زبان
کتاب: فارسی، به نثر.

آغاز کتاب: الحمد لله رب العالمین و العاقبة للمتقین و الصلوة و
السلام علی رسوله محمد و آله و اصحابه اجمعین الخ.
پایان کتاب: سبحانک اللهم و بحمدک و تبارک است و تعالی
جدک و جل ثنائک و لا اله غیرک الخ.

ملاحظات: این نسخه مجموعه استفتائات است. نویسنده بعضی
جاها از آیات و احادیث پیامبر اکرم^ص استفاده کرده است. اغلاط
کتابت زیاد است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۱۷. حقیقة الاولیاء مع حکایات الصالحین.

نویسنده: عبدالقادر بن هاشم بن محمد الحسنی السندی. کاتب:
محمد عارف بن محمد افضل. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ
کتابت: ۲۹ ربیع الثانی ۱۲۳۴. نوع خط: نستعلیق. موضوع:
رجال. اندازه: طول=۲۵/۵، عرض=۱۷/۵. نوع کاغذ:

ساده و ضخیم مایل به زرد. تعداد صفحات: ۹۴. تعداد سطر: ۱۷. زبان کتاب: فارسی ، به نثر.

آغاز کتاب: رب یسر بسم الله الرحمن الرحیم و تمم بالخیر و به نستعین الخ.

پایان کتاب: قال: همانا ماند از من یادگاری ، چو نبود دور گردون را مداری.

ملاحظات: مطالب مشتمل بر حالات اولیا و درویشان سند است. توسط سندی ادبی مورد با ویرایش حسام الدین راشدی، به طبع رسیده و در صفحه آخر مهر خوشنویس ثبت شده است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: نامطلوب.

۱۸. حق الیقین.

نویسنده: ملا محمد باقر مجلسی اصفهانی. کاتب: مولوی حاتم الدین احمد. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۱۲۴۱ هـ . نوع خط: نستعلیق شکسته. موضوع: معارف اسلامی. اندازه: طول=۲۵/۵ ، عرض=۱۹. نوع کاغذ: ساده و نازک مایل به سبز. تعداد صفحات: ۱۲۶۵. تعداد سطر: ۱۵. زبان کتاب: فارسی ، به نثر.

آغاز کتاب: بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الواحد الاحد
 الفرد الصمد العليم القديم القدير الذی ليس كمثله شيء و هو
 السميع البصير و الصلوة على اشرف العارفين و فخر النبيين
 محمد و عترته الطاهرين الذين فازوا بالقدح المعلى من
 الفضل و العلم و اليقين و لعنة الله على اعدائهم اجمعين الخ.
 پايان کتاب: الحمد لله رب العالمين و الصلوة على محمد و آله
 الطاهرين.

ملاحظات: مؤلف در اين نسخه عقايد اماميه را با آیات و
 احاديث تبیین و تشریح کرده است. به علت حاوی مطالب
 علمی ، بسیار با ارزش است. چندین نوبت در تهران به طبع
 رسیده و به زبان اردو نیز ترجمه شده است. متن: خوانا و
 قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۱۹. حکایات الصالحین ، حصه اول.

نویسنده: نامعلوم. کاتب: محمد عارف بن محمد افضل.
 تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۱۳ جمادی الاول
 ۱۲۳۴. نوع خط: نستعلیق شکسته. موضوع: رجال. اندازه:
 طول=۲۵/۵، عرض=۱۷/۵. نوع کاغذ: ساده و ضخیم مایل

به زرد. تعداد صفحات: ۵۰. تعداد سطر: ۱۵. زبان کتاب: فارسی، به نثر.

آغاز کتاب: بسم الله الرحمن الرحيم و تمم بالخیر سپاس بی قیاس مر حضرت صمدیت را که عشاق خود را به محبت ذاتیه بر تمام مخلوق برگزیده الخ.

پایان کتاب: خدایا محرمت نبی نامدار، مرا روز محشر مکن شرمسار. نوشته بماند سیه بر سفید، نویسنده را نیست فردا امید.

ملاحظات: این نسخه مجموعه دو کتاب حقیقه الاولیاء و حکایات الصالحین است. مؤلف ۲۰۰ حکایت را در آن ذکر کرده است. و احوال برخی از رجال سند را نیز در پایان کتاب به تفصیل بیان کرده است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۲۰. رساله شکاریه.

نویسنده: محمد شمس منسوب به حصار فیروزه. کاتب: محمد حسن. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: نامعلوم. نوع خط: نستعلیق. موضوع: احکام. اندازه: طول=۲۴، عرض=۱۳. نوع

کاغذ: ساده و ضخیم مایل به زرد. تعداد صفحات: ۱۶. تعداد

سطر: ۱۵. زبان کتاب: فارسی و عربی ، به نثر.

آغاز کتاب: الحمد لله الذی هدانا الى الدین القویم. و انعم

للمؤمنین جنات النعیم و الصلوة و السلام علی رسوله محمد

و آله و اصحابه اجمعین. قال النبی ص: درس مسئله ، خیر من

عبادة ستین سنة ، آموختن یک مسئله شرع ، فاضلتر است از

عبادت شصت ساله است الخ.

پایان کتاب: اگر گربه بسمل می‌کشند برای منفعت یا دفع مضره

شرعاً جائز باشد یا نی ، جواب باشد و الله اعلم بالصواب.

ملاحظات: این نسخه مشتمل بر احکام شکار است. متن:

خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۲۱. شیطان نامه.

نویسنده: نامعلوم. کاتب: نامعلوم. تاریخ تالیف: نامعلوم.

تاریخ کتابت: نامعلوم. نوع خط: نستعلیق. موضوع: احکام.

اندازه: طول = ۲۵، عرض = ۱۳. نوع کاغذ: ساده و سفید

مایل به آبی. تعداد صفحات: ۱۸. تعداد سطر: ۱۹. زبان

کتاب: فارسی ، به نثر.

آغاز کتاب: الحمد لله رب العالمين و العاقبة للمتقين و الصلوة و السلام على رسوله محمد و آله و اصحابه اجمعين الخ.

پایان کتاب: مهتر موسی گفت یا رب کسی که نکاح مسلمان بخواند یا بشنود ثواب آن چیست.

ملاحظات: در این نسخه حدیثی از عایشه و حکایتی از حضرت موسی^ع مورد بحث قرار گرفته است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۲۲. فرائض السلوک ، جزء اول.

نویسنده: تاج الدین بن زکریا. کاتب: محمد افضل فقیر مهیسر. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۱۳ ذی القعدة ۱۲۶۲ هـ. نوع خط: نسخ. موضوع: معارف اسلامی. اندازه: طول=۱۹ ، عرض=۱۷. نوع کاغذ: ساده و ضخیم مایل به حنایی. تعداد صفحات: ۵۲. تعداد سطر: ۱۷. زبان کتاب: عربی ، فارسی و سندی ، به نثر.

آغاز کتاب: بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الموجد من العدم و الصلوة و السلام على نبيّه الكرام و على آله و اصحابه الحزب المكرّم الخ.

پایان کتاب: تمت هذه النسخة الشريفة المسمى بفرائض السلوك صنفه تاج الدين بن ذكريا.

ملاحظات: این نسخه علاوه بر معارف اسلامی ، مشتمل بر لطایف و حکایات نیز است. بیشتر صفحات ، حواشی زیبایی دارد. چندین باب این نسخه به احادیث ، زندگینامه یاران پیامبر اکرم^ص و برخی از رجال فرهنگی و شرح زندگی درویشان اختصاص دارد. درباره بعضی از سلسله های تصوف شبه قاره از جمله نقشبندیه ، چشتیه و غیره نیز توضیحاتی داده شده است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۲۳. کتاب الوظائف و ادعیه.

نویسنده: نامعلوم. کاتب: نامعلوم. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: نامعلوم. نوع خط: نسخ. موضوع: ادعیه. اندازه: طول=۲۴ ، عرض=۱۵. نوع کاغذ: ساده و ضخیم مایل بهحنایی. تعداد صفحات: ۲۷۴. تعداد سطر: ۱۳. زبان کتاب: عربی و فارسی ، به نثر.

آغاز کتاب: فاضل ترین همه دعا هاست الخ.

پایان کتاب: فسبحان الذی بیده ملکوت کل شیء و الیه ترجعون.
 ملاحظات: این نسخه متعلق به دعاهاى امامان مذهب شیعه
 برای رفع مشکلات زندگی است. خط آن بسیار زیبا.
 عنوانها شنگرف. ولی متأسفانه نصف کتاب از بین رفته و
 گمان می رود عمداً پاره شده است. متن: خوانا و قابل
 استفاده. کیفیت: عالی.

۲۴. ينابيع الحیوات الابدیة فی طریق الطلاب النقشبندیة.
 نویسنده: الحاج ابوالحسن السندی نقشبندی قریشی داهری.
 کاتب بخش اول: محمد شریف فرزند ملا طالب تهمتوی و
 کاتب بخش دوم: محمد لائق بن مخدوم حاجی محمد هالوی.
 تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۷ شعبان المعظم ۱۱۵۳ هـ
 . نوع خط: نستعلیق. موضوع: معارف اسلامی. اندازه:
 طول=۲۵ ، عرض=۱۸. نوع کاغذ: ساده و ضخیم مایل به
 حنایی. تعداد صفحات: ۷۰۸. تعداد سطر: ۲۰. زبان کتاب:
 فارسی ، به نثر.

آغاز کتاب: بهترین سخنی که عندلیبان چمن انوار طریقت بدان
 ترنم نمایند الخ.

پایان کتاب: کتبه الفقیر المذنب راجی الی الله الخالق محمد
لائق بن مخدوم مغفور حاجی محمد غفرالله تعالی.

ملاحظات: این نسخه اثر الحاج ابوالحسن دانشمند بزرگ
دیار سند است. جلد آن چرمی و بسیار زیباست. اغلاط
کتابت بسیار است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۲۵. مجموعة : معرفة المذاهب (دین اسلامیات).

نویسنده: سید یوسف البخاری ، اهل تندو محمد خان ، و
محمود الغزالی ابن نظام. کاتب: نامعلوم. تاریخ تالیف:
نامعلوم. تاریخ کتابت: نامعلوم. نوع خط: نسخ و نستعلیق
بسیار پخته. موضوع: معارف اسلامی. اندازه: طول= ۱۴ ،
عرض= ۱۰. نوع کاغذ: ساده و ضخیم. تعداد صفحات:
۲۴۲. تعداد سطر: ۱۶. زبان کتاب: عربی و فارسی ، به
نثر.

آغاز کتاب: بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله حق حمده و
الصلوة و السلام علی محمد و آله الخ.

پایان کتاب: و ليس قرب الله تعالى و لا بعده من طريق طول
المسافة و قصرها.

ملاحظات: نویسنده در صفحات نخست ، درباره حدیث معروف پیامبر بزرگ اسلام که فرموده است: امت من به هفتاد و سه فرقه تقسیم می شوند و فقط یک فرقه رستگار خواهد شد به تفصیل بحث کرده است. جلد سرخ، بسیار زیبا و محکم است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۲۶. مجموعه (دین اسلامیات).

نویسنده: نامعلوم. کاتب: نامعلوم. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۱۳ جمادی الاخر ۱۲۸۱ هـ. نوع خط: نستعلیق. موضوع: معارف اسلامی. اندازه: طول=۲۰، عرض=۱۵/۵. نوع کاغذ: ساده و ضخیم مایل به حنایی. تعداد صفحات: ۴۳. تعداد سطر: ۱۳. زبان کتاب: عربی و فارسی ، به نثر.

آغاز کتاب: و اقم الصلوة و بپا دارید نماز را طرفی النهار در دو طرف روز الخ.

پایان کتاب: ای جبرئیل من به تو بدهم همه عطاها که به تو و جمله فرشتگان کرامت فرموده ام و الله اعلم بالصواب. (روضة الواعظین)

ملاحظات: در این نسخه علاوه بر تشریح عقاید ، علم کلام ، اشعار سخنوران عربی با توضیح وجود دارد. شش صفحه به زبان عربی و بقیه به فارسی است. اغلاط کتابت بسیار است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۲۷. مجموعة ؛ شمایل النبی (دین ، اسلامیات).

نویسنده: حافظ هروی. کاتب: محمد حسین البخاری. تاریخ تألیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۲۴ شعبان ۱۱۲۶ هـ. نوع خط: نسخ و نستعلیق. موضوع: حدیث. اندازه: طول=۱۹، عرض=۱۳. نوع کاغذ: سفید ساده. تعداد صفحات: ۲۵۵. تعداد سطر: ۱۷. زبان کتاب: عربی و فارسی ، به نثر. آغاز کتاب: الحمد لله خالق الاخلاق. باری الخلقه علی الاطلاق. جل اوصافه و اسمائه عم الطافه و آلاؤه الخ. پایان کتاب: صل یا رب علی النبی ص و آل و علی کل صحبه المتعال دائماً و اصلاً اذا ابدأ و سلاماً علیه تسليماً.

ملاحظات: این نسخه مشتمل بر چهل حدیث است و نویسنده آن را به عنوان مدحیه به نظم تهیه و به شاه مراد شاه سلیم و اکبر پادشاه از امرای معروف سلسله تیموریان هند ،

منسوب کرده است. اصل این نسخه شمایل النبی ص نام دارد که عیسی محمد بن عیسی الترمذی به عربی به نثر نوشته بود ، پس از آن حافظ هروی متن را به فارسی به نظم در آورد. بیشتر واژه های عربی بدون نقطه است. از صفحه ۲۰۳ تا آخر کتاب به خط نستعلیق شکسته بسیار زیبا نوشته شده. عنوان احادیث شنگرف. این نسخه به علت زیبایی خط بسیار با ارزش و نادر است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۲۸. مجموعه (احکام).

نویسنده: نامعلوم. کاتب: نامعلوم. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: نامعلوم. نوع خط: نسخ و نستعلیق. موضوع: احکام. اندازه: طول= ۱۸ ، عرض= ۱۱/۵. نوع کاغذ: ساده. حنایی. تعداد صفحات: ۲۱۲. تعداد سطر: ۱۲. زبان کتاب: عربی و فارسی ، به نثر.

آغاز کتاب: اشاج و تولید به یک معنی است الخ.

پایان کتاب: فرمود آن حضرت که ضب بضاد معجم نیست من که بخورم آن را.

ملاحظات: این نسخه مجموعه فتاوی علمای سند است و به زبانهای عربی، فارسی و سندی تهیه شده است. محتوای آن بیانگر فرهنگ و تمدن سند در حدود سه قرن می باشد. در صفحه ۶۴، نام شیخ فقیه ابو طالب دربیلی و فرزندش و در صفحه ۷۹، نام محمد عارف سیوستانی نوشته شده است. در صفحه هشت، اثر دو مهر دیده می شود که در آن نام محمد افضل و همچنین سنه ۱۲۵۲ هـ ثبت شده است و مناسبت آن معلوم نیست. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۲۹. مجموعه.

نویسنده و گردآورنده: حکیم سید محمد عمر شاه، اهل کوتری. کاتب: نامعلوم. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۱۷ جمادی الاول ۱۳۲۰ هـ. نوع خط: نستعلیق. موضوع: معارف اسلامی و ادب و هنر و طب. اندازه: طول=۲۱/۵، عرض=۱۱. نوع کاغذ: سفید ساده. تعداد صفحات: ۵۱۴. تعداد سطر: ۳۰. زبان کتاب: فارسی، سندی و اردو، به نثر.

آغاز کتاب: در آید به اعضای اسپان چوباد: روانی مجرب

زمن گیر باد الخ.

پایان کتاب: مجھے کھٹکا ہوا تھا جب بنائی کعبہ پڑتا تھا: کہ یہ جھگڑے میں ڈالے گا بہت گبرو مسلمان کو. ترجمہ: موقع بنای کعبہ احتمال می دادم کہ او بین مسلمانان شجاع باعث ایجاد نزاع خواهد شد.)

ملاحظات: این نسخه حاوی مطالب دینی، ادبی، طبابت و غیره است و به کشکول می ماند. مواد آن مشتمل بر احوال رجال سند. تاریخ سند، داستانهای بومی، ذکر انبیاء، درویشان، سخنوران، طبیبان و غیره است. در پایان کتاب اشعار فارسی و اردو با خط ریز نوشته شده است. همچنین مقاله های مهم روزنامه های سند از جمله: نوری سند، مهران و عبرت در آن درج شده است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۳. مجموعه، مقصود العاشقین.

نویسنده: ابو داود حسینی سبز پوش. کاتب: نامعلوم. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: نامعلوم. نوع خط: نستعلیق. موضوع: تعویذ، علم نجوم و فرهنگ. اندازه: طول= ۲۳/۵، عرض= ۱۵/۵. نوع کاغذ: ساده حنایی. تعداد

صفحات: ۹۵. تعداد سطر: ۱۵. زبان کتاب: فارسی ، به نثر.

آغاز کتاب: سبحانک لا اله الا انت یا رب کل شیء و رازقه و راحمه سبحانک لا اله الا الهة الرفیع جلاله یا اله یا الله المحمود فی کل فعاله الخ.

پایان کتاب: فی الحال شتاب اکنون هن هن تمت تمام شد. ملاحظات: این نسخه مشتمل بر تعویذات ، علم نجوم و فرهنگ است که به زبانهای متعدد نگاشته شده است. در صفحه نخست ، نام کتاب "مقصودالعاشقین" و نویسنده آن ابو داود حسینی نوشته شده است. این نسخه از آثار کهن بسیار با ارزش سرزمین سند به شمار می رود. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۳۱. مجموعه، نجوم ، تعویذات و طب.

نویسنده: نامعلوم. کاتب: نامعلوم. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: نامعلوم. نوع خط: نستعلیق. موضوع: مجموعه علوم. اندازه: طول=۲۰ ، عرض=۱۴. نوع کاغذ: سفید ساده حنایی. تعداد صفحات: ۱۸۵. تعداد سطر: ۱۵.

زبان کتاب: فارسی، به نثر.

آغاز کتاب: منقول است حضرت رسالت صلعم فرمودند: هر که بامداد این دعا بخواند همچنان باشد که هزار ختم قرآن کرده باشد و هزار شب قدر را یافته باشد الخ.

پایان کتاب: دوشنبه سبحان الله هزار بار، روز شنبه یا الله یا رحمن هزار بار، روز چهارشنبه حسبی الله هزار بار، روز پنج شنبه یا غفور یا رحیم هزار بار الخ.

ملاحظات: این نسخه مشتمل بر تعویذات از آیات قرآن مجید و علم طب است. در آغاز، نمای دو تعویذ منقوش است و پس از آن خصوصیات آیات ذکر شده است. علاوه بر آن معالجه های طبی نیز عنوان شده است. بسیاری از عبارتهای این نسخه مجمل و نامفهومند. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۳۲. مجموعه (معارف اسلامی).

نویسنده: نامعلوم. کاتب: نامعلوم. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: نامعلوم. نوع خط: نستعلیق. موضوع: معارف اسلامی. اندازه: طول = ۲۰، عرض = ۱۴. نوع کاغذ: سفید

ساده حنایی. تعداد صفحات: ۲۰۸. تعداد سطر: ۱۵. زبان کتاب: فارسی، به نثر.

آغاز کتاب: مهربان بخشنده بی عیب یا الله، یا رحمن، یا رحیم، یا سلام الخ.

پایان کتاب: عقل گفتا زهد خود را مایه دار، عشق گفتا این نصیحت را چه کار.

ملاحظات: در آغاز این نسخه تعویذات منقوش است و در آنها اسامی ستارگان نوشته شده است. روی بعضی صفحات، دستور اطبا ذکر شده و بر بعضی صفحات ادعیه وجود دارد. از صفحه ۱۳۶ تا ۱۴۶ خاصیت‌های "اسماء الله" و از صفحه ۱۹۷ تا ۲۰۶ دعای سقانی الحب مذکور است و در صفحه ۲۰۸ و ۲۰۷ گفت و گویی میان عقل و عشق به نظم نیز آورده شده است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۳۳. مجموعه، مختصر صلوة ماچینی، رساله شکاریه، فرائض نظم شیخ حسن، مضبوط الحساب، توحید نامه، بیت الاسلام، شیطان نامه.

نویسنده: فضل الله بن ایوب ابن الشیخ ابی الحسن المنسوب

به ماچین. کاتب: حسن. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۷۱۵هـ. نوع خط: نستعلیق. موضوع: معارف اسلامی. اندازه: طول = ۲۵/۵، عرض = ۱۳/۵. نوع کاغذ: ساده ضخیم مایل به حنایی. تعداد صفحات: ۱۰۵. تعداد سطر: ۱۴. زبان کتاب: فارسی، به نثر.

آغاز کتاب: الحمد لله حق حمده و الصلوة و السلام علی رسوله محمد خیر خلقه الخ. پایان کتاب: در فتاوی حجّت گفته است و کلابه کردن کور را باکی نیست.

ملاحظات: این نسخه بسیار قدیمی و مشتمل بر هفت کتاب می باشد که اسامی آنها در عنوان ذکر شده است و در آن مسایل فقهی به تفصیل بیان شده است. خط خوبی ندارد. در پایان کتاب یک فالنامه به زبان فارسی به نظم، اثر محمد حسن آورده شده است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۳۴. مجموعه.

نویسنده: نامعلوم. کاتب: نامعلوم. تاریخ تالیف: نامعلوم.

تاریخ کتابت: نامعلوم. نوع خط: نستعلیق. موضوع: معارف اسلامی و طب. اندازه: طول=۲۰، عرض=۱۲/۵. نوع کاغذ: سفید ساده حنایی. تعداد صفحات: ۳۶۳. تعداد سطر: ۱۱. زبان کتاب: فارسی، به نثر.

آغاز کتاب: ترتیب نیاز تپ موم بسم الله الرحمن الرحیم یا محیط الخ.

پایان کتاب: برای جن چهل و یکبار بخواند بدمد غلیقا ملیق و انت تعلم...

ملاحظات: این نسخه مشتمل بر نکات دینی و طب است و در پایان کتاب این عبارت مشهود است: این ترکیب در کتاب میان صاحب میان احمد احسان سیوستانی پیشانی نوشته بود. در اواسط کتاب خصوصیات کیمیای سعادت نیز آمده است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۳۵. مجموعه، نماز، چهل حدیث مع شرح فارسی.

نویسنده: نامعلوم. کاتب: نامعلوم. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۱۳ جمادی الآخر ۱۲۸۱ ه. نوع خط: نستعلیق. موضوع: فقه حدیث اندازه: طول=۲۱، عرض=۱۵. نوع

کاغذ: ساده حنایی. تعداد صفحات: ۴۳. تعداد سطر: ۱۶.
زبان کتاب: فارسی و عربی ، به نثر.

آغاز کتاب: و اقم الصلوة ، بپا دارید نماز را ، طرفی النهار ،
در دو طرف روز الخ.

پایان کتاب: ای جبرئیل من به او بدهم همه عطاها که به تو و
جمله فرشتگان.

ملاحظات: در آغاز این نسخه ، بابی از احکام زکات به
فارسی آمیخته با عربی ، و پس از آن چهل حدیث و
حکایاتی به زبان فارسی ذکر شده است. در پایان کتاب
بعضی از نکات علم کلام به زبان عربی به نظم آورده شده
است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۳۶. مجموعه، اوراد و ادعیه ماثوره.

نویسنده: فتح محمد ولد لطف علی. کاتب: فتح محمد ولد
لطف علی. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۱۲۸۶ هـ.
نوع خط: نستعلیق. موضوع: ادعیه. اندازه: طول = ۱۸/۵ ،
عرض = ۱۲. نوع کاغذ: ساده ، قدیمی و حنایی. تعداد
صفحات: ۳۲۰. زبان کتاب: فارسی ، عربی و سندی ، به

نثر.

آغاز کتاب: الهی کم من عدو انتضی علی سیف عداوته و شذلی ظبته الخ.

پایان کتاب: سیده در جو سایل آهیان. سیداً "سیده من سایل در توام سیداً"

ملاحظات: این نسخه مجموعه دعاهاى ائمه معصومین علیه السلام است. که به طرز مفاتیح الجنان و خط بسیار زیبا نگاشته شده است. آغاز این نسخه میر حسن علی خان تالپور فرزند میر نصیر خان تالپور آخرین پادشاه خاندان تالپوران در سند ، اشعار سندی خود را با خط خود نوشته است. بعضی از اشعار شاه عبداللطیف بهتایی ، درویش معروف سند معاصر عهد تالپوران نیز آورده شده است. دعاهاىی که در این نسخه ذکر شده: دعای کمیل، دعای جوشن کبیر ، دعای جوشن صغیر و درود طوسی می باشد که باخط بسیار زیبایی نگارش شده است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۳۷. تحفة الواعظین.

نویسنده: ابو بکر بن الفضل المعروف به رشید. کاتب: ملا آخوند جان ابن ملا سرمساق. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۱۲۷۸ هـ. نوع خط: نستعلیق. موضوع: حدیث و فقه. اندازه: طول=۲۴، عرض=۱۴. نوع کاغذ: سفید و ضخیم مایل به حنایی. تعداد صفحات: ۵۱۷. تعداد سطر: ۱۵. زبان کتاب: فارسی، به نثر.

آغاز کتاب: الحمد لله رب العالمین و العاقبة للمتقین و الصلوة و السلام علی رسولہ محمد و آلہ و اصحابہ اجمعین قال الشیخ العلامة. رشید الملة والدين الخ.

پایان کتاب: نویسنده را نیست فردا امید. تمت تمام شد والله اعلم بالصواب.

ملاحظات: این نسخه متعلق به مذهب حنفی است. در رابطه با بعضی آیات و روایات، محققانه بحث شده است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۳۸. دلائل الخیرات.

نویسنده: شیخ محمد بن سلیمان بن ابی بکر الجزولی الحسنى

متوفی ۸۵۴ هـ . کاتب: نامعلوم. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: نامعلوم. نوع خط: نستعلیق. موضوع: ادعیه. اندازه: طول=۲۱، عرض=۱۳. نوع کاغذ: سفید عالی. تعداد صفحات: ۲۸۱. تعداد سطر: ۱۸. زبان کتاب: عربی و فارسی ، به نثر.

آغاز کتاب: بسم الله الرحمن الرحيم و صلى الله على سيدنا و مولانا محمد و على آله و صحبه وسلم. الحمد لله الذى هدانا الايمان والاسلام. و الصلوة و السلام على محمد نبیه الذى استنقذنا به من عبادة الاوثان الخ.

پایان کتاب: على سيدنا محمد خاتم النبيين و امام المرسلين و على آله و صحبه و سلم تسليما و الحمد لله رب العالمين.

ملاحظات: این نسخه از لحاظ جلد و خوشنویسی ، زیبا ترین نسخه خطی در کتابخانه سندالوجی دانشگاه سند است. جلد چرمی و نقاشی طلایی روی آن دیدنی است ، متن در میان آب طلا نگاشته شده است. عنوانها شنگرف. این نسخه از عربی به فارسی و از فارسی به سندی برگردانده شده است. متن عربی در مصر و ترجمه سندی با متن عربی در هند به

چاپ رسیده است. کاتب ، در سراسر کتاب ، نام پیامبر اکرم ص و کلمه "اللهم" را شنگرف نوشته است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۳۹. سیفی و حرز یمانی ، عملیات.

نویسنده: نامعلوم. کاتب: نامعلوم. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: محرم ۱۱۱۱ هـ. نوع خط: نستعلیق. موضوع: تعویذات. اندازه: طول=۱۷، عرض=۱۱. نوع کاغذ: ساده و ضخیم مایل به حنایی. تعداد صفحات: ۲۷۰. تعداد سطر: ۱۱. زبان کتاب: فارسی ، به نثر.

آغاز کتاب: از نسخه مولانا فخرالدین ابدال نوشته شد الخ. پایان کتاب: و ننزل من القرآن ما هو شفاء و رحمة للمؤمنین. ملاحظات: این نسخه مشتمل بر ادعیه و ذکر خصوصیات آیات قرآن مجید است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۴۰. نادر الفوائد.

نویسنده: محمد فقیر بن عبد الحفیظ. کاتب: غوث محمد و شیر محمد عباسی. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۲۲

شعبان ۱۱۴۸ هـ. نوع خط: نستعلیق. موضوع: معارف اسلامی. اندازه: طول=۲۳، عرض=۱۴. نوع کاغذ: ساده و ضخیم مایل به حنایی. تعداد صفحات: ۲۸۷. تعداد سطر: ۱۶. زبان کتاب: فارسی، به نثر.

آغاز کتاب: الحمد لله رب العالمین و الصلوة و السلام علی حبیبه محمد و آله اجمعین الخ.

پایان کتاب: فائده لدفع سرعتہ الانزال یکتب فی ورقه يجعلها فی فمه فانه لا ینزل حتی یخرجها من فمه و هو هذا.

ملاحظات: این نسخه مشتمل بر ۳۵ باب است و درباره خواب، اوقات خواب و تعبیر آن نوشته شده است. پس از آن مؤلف به آموزش استخاره پرداخته است. سیزده صفحه آن مخصوص به ادعیه است و در پایان، مؤلف درباره سیر و گردش آفتاب و مهتاب توضیحاتی ارائه کرده است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۴۱. خلاصه المعارف قسم ثانی، حصه اول.

نویسنده: احمد بن عبد الاحد الفاروقی النقشبندی. کاتب: عبدالرسول اسماعیل بن ملا فرید بن میان بهریالوی. تاریخ

تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۱۱۳۷ هـ. نوع خط: نستعلیق.
 موضوع: معارف اسلامی. اندازه: طول=۲۳، عرض=
 ۱۳. نوع کاغذ: ساده و ضخیم مایل بهحنایی. تعداد
 صفحات: ۳۰۶. تعداد سطر: ۱۹. زبان کتاب: فارسی، به
 نثر.

آغاز کتاب: اَمَّا اخْتِيارَ اَین فقیّر به چنین الفاظ بنا بر
 ضرورت من حیث تنگی میدان عبارت است الخ.

پایان کتاب: مولانا شیخ حاجی ایوب رحمة الله و ایشان را
 غفران پناه رضوان جایگاه شیخ وی و مرشد وی حضرت
 سعدی لاهوری^{رح} عطا کرده بودند.

ملاحظات: این نسخه مشتمل بر دو جلد است. مؤلف در جلد
 اول درباره اسرار بسم الله توضیحاتی ارائه داده و در جلد
 دوم نیز مطالبی در همین موضوع ذکر کرده است. متن:
 خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۲۴. معارج النبوة فی مدارج الفتوة.

نویسنده: ملا معین کاشانی المعروف به ملا مسکین. کاتب:
 دوست محمد بن تردی علی. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ

کتابت: ماه رجب ۱۰۳۶ هـ. نوع خط: نستعلیق. موضوع: سیره پیامبر اکرم ص. اندازه: طول=۳۲ ، عرض=۲۲. نوع کاغذ: ساده و ضخیم مایل به حنایی. تعداد صفحات: ۸۷۰. تعداد سطر: ۲۱. زبان کتاب: فارسی ، به نثر.

آغاز کتاب: رکن سوم در وقایعی است که از سال چهل از مولا حضرت محمد ص تا وقت هجرت به ظهور پیوسته الخ. پایان کتاب: و هذا آخر الرکن الثانی من الکتب المعارج النبوة.

ملاحظات: نسخه بسیار قدیمی و متعلق به قرن نهم است. چند صفحه از اول و آخر آن مفقود شده و به علت حاوی مطالب در خصوص سیره ، غزوات و معجزات پیامبر اکرم ص چندین بار چاپ و نشر شده است. عنوانهای احادیث و معجزات شنگرف ، اوراق حالت تردی دارد. اصل کتاب در قرن نهم هجری تألیف شده ولی کتابت آن در قرن یازدهم انجام گرفته است. این نسخه نزد دانشوران و محققان به عنوان معتبرترین و قدیمی ترین کتاب به زبان فارسی در رابطه با سیره و زندگی پیامبر اکرم ص محسوب می شود.

متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: نامطلوب.

۳. فتح الباب فی معرفت رب الارباب.

نویسنده: شاه جلال الدین قادری. کاتب: نامعلوم. تاریخ
تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۱۱۱۱ هـ. نوع خط: نستعلیق.
موضوع: معارف اسلامی. اندازه: طول=۲۱، عرض=۱۴.
نوع کاغذ: ساده حنایی. تعداد صفحات: ۵۷. تعداد سطر:
۱۹. زبان کتاب: فارسی، به نثر.

آغاز کتاب: الحمد لله الذی مثل المعارف الکشفیه فی القرآن
بالمحسوسات تعلیماً. و نصلی و نسلم علی سید العرفاء من
الرسل و العرفاء و الانبیاء و آله و اصحابه تسلیماً الخ.
پایان کتاب: تمام شد رساله فتح الباب فی معرفت رب
الارباب. تصنیف حضرت شاه جلال الدین قادری.

ملاحظات: این نسخه بسیار با اهمیت است و دانشوران بر
این نظرند که لازم است چاپ شود و در دست علاقمندان
قرار گیرد. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۴. انتخاب نفحات الانس ترجمه طبقات الصوفیه فی العربیه.

نویسنده: نورالدین عبدالرحمن "جامی". کاتب: غلام محمد
مولنیری. تاریخ تالیف: ۸۸۳ هـ. ق. تاریخ کتابت: نامعلوم.

نوع خط: نستعلیق. موضوع: تصوف و احوال درویشان.
اندازه: طول=۲۰، عرض=۱۵. نوع کاغذ: ساده حنایی.
تعداد صفحات: ۱۰۳. تعداد سطر: ۱۷. زبان کتاب: فارسی
و عربی، به نثر.

آغاز کتاب: القول فی معرفة الصوفی و التصوف و الملامتی
و الفقیر و التفرق بینهم و فی الفصل العاشر من الباب الثالث
من ترجمة العوارف الخ.

پایان کتاب: ابو علی جوزجانی الخلق کلهم فی میادین الغفلة
یرکضون و علی الظنون یعتمدون و عندهم انهم فی الحقیقة
یتقلبون عن المكاشفه ینطقون.

ملاحظات: محتوا، حاشیه دارند. آغاز و پایان این نسخه مهر
خورده که مناسبت آن معلوم نیست. جلد، بسیار نازک.
متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۴۵. تحقیق الضاد.

نویسنده: مولانا عبدالکریم دیروی. کاتب: قاری خیر محمد
دیروی. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۱۳۹۷ هـ. نوع
خط: نستعلیق. موضوع: تجوید. اندازه: طول=۲۱،

عرض=۱۶. نوع کاغذ: ساده و نازک مایل به سبز. تعداد صفحات: ۱۲. تعداد سطر: ۱۸. زبان کتاب: فارسی، عربی و سندی، به نثر.

آغاز کتاب: الحمد لله العلی العظیم و الصلوة علی نبیه الکریم سیدنا محمد و آله و اصحابه و احبابه اجمعین الخ.

پایان کتاب: و خلیل چون که مخرج ضاد را قریب مخرج جیم. ملاحظات: نویسنده، این نسخه را درباره مخرج ضاد نوشته و تحقیقات گسترده ای انجام داده است. اصل این نسخه در سال ۱۳۵۲ هـ نوشته شده و نام کتاب ذکر نشده است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۴۶. درالمجالس.

نویسنده: سید ظفر نو بهاری. کاتب: نامعلوم. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: نامعلوم. نوع خط: نستعلیق. موضوع: سیره پیام اکرم (ص). اندازه: طول=۲۰، عرض=۱۰. نوع کاغذ: ساده و ضخیم مایل به حنایی. تعداد صفحات: ۳۵۰. تعداد سطر: ۱۹. زبان کتاب: فارسی، به نثر.

آغاز کتاب: حمدی که از عنایت الهی به زبان عارفان رود الخ.
 پایان کتاب: چون امید دیدار پرورنگر بشنوند جمله عیش بهشت.
 ملاحظات: این نسخه مشتمل بر سیره پیامبر ص بزرگ اسلام
 و ذکر حالات بسیاری از پیامبران الهی است. اغلب اوراق
 آن کرم خوردگی دارد و آخرین بار به دست محمد حسین
 سومرو اهل شهر پدعیدن سند در سال ۱۲۴۲ هـ خوشنویسی
 شد و محمد علی سومرو ، به سندالاجی دانشگاه سند ، اهدا
 کرد. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: نامطلوب.

۴۷. انشاء مطلوب.

نویسنده: شیخ مبارک. کاتب: برجس رایبی فرزند منشی فتح
 چند. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۱۲۷۴ هـ. نوع
 خط: نستعلیق. موضوع: هنر انشاء. اندازه: طول=۲۴،
 عرض=۱۱. نوع کاغذ: ساده آبی. تعداد صفحات: ۱۷۸.
 تعداد سطر: ۱۱. زبان کتاب: فارسی ، به نثر.

آغاز کتاب: بعد ادای شکر آفریدگار و پس از ابلاغ درود
 سراج الانوار الخ.

پایان کتاب: تمت هذا الكتاب نسخه مونس جان بعون الملك

الوهاب از دست پر تقصیر عاصی اضعف بنده ، هر که خواند دعا طمع دارم ، ز آن که من بنده گنه کارم.

ملاحظات: این نسخه مشتمل بر قواعد انشاء بویژه درباره آموزش نگارش نامه و دستور نویسی به مقامهای دولتی است. نویسنده این نسخه ، از تابعین مذهب هندو است. در دوره مغولان و تالپوران ، تابعین مذاهب هندو بسیار علاقمند به آموزش زبان فارسی بودند. و فراگیری فارسی را از افتخارات محسوب می کردند. بسیاری از تابعین این مذهب ، در نثر و نظم زبان فارسی دست توانایی داشتند. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۴۸. انیس انجمن و محمود نامه.

نویسنده: نظام الدین بن مرحوم عبدالرزاق. کاتب: محمد حسین فقیر رنگریز. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۵ ماه صفر ۱۲۴۴ هـ. نوع خط: نستعلیق. موضوع: فرهنگ. اندازه: طول=۱۸ ، عرض=۱۶. نوع کاغذ: ساده چنایی. تعداد صفحات: ۱۶۶. تعداد سطر: ۱۴. زبان کتاب: فارسی ، به نثر.

آغاز کتاب: بعد حمد باری تعالی و نعت محمد مصطفی صلی الله علیه الخ.

پایان کتاب: تمت تمام شد نسخه انیس انجمن.

ملاحظات: این نسخه مشتمل بر لغات عربی و فارسی است. نسخه دیگری پیوست آن است که "هفت کواکب" نام دارد و در پایان آن به طور فشرده درباره "ادبیات" این دوره توضیحاتی ارائه شده است. سپس نسخه دیگری به نظم پیوست است که آخرین عبارت آن اینست. تمت تمام شد این حروف از دست مسکین محمد حسین ۱۲۲۲ هـ. همچنین در آخر ، نسخه دیگری آورده شده که مشتمل بر هجده صفحه به نام "باب نامو" به نثر سندی است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۹۴. بدیع الانشاء.

نویسنده: یوسفی. کاتب: آخوند شیخ نتو فرزند شیخ فتح محمد بن شیخ محمد قاسم ابن شیخ عبدالحمید چشتی. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۳ ذی الحجه ۱۱۸۶ هـ. نوع خط: نستعلیق. موضوع: انشاء نویسی. اندازه: طول=۲۴،

عرض=۱۳. نوع کاغذ: ساده و ضخیم مایل بهحنایی. تعداد صفحات: ۲۷۲. تعداد سطر: ۱۳. زبان کتاب: فارسی، به نثر.

آغاز کتاب: زینت عنوان هر نامه نامی و زیور دیباچه هر صحیفه گرامی الخ. پایان کتاب: خدا یار شهید اکبر مددکار و درود حضرت محمد ص مصطفی زبان دار باد.

ملاحظات: نویسندگان این نسخه را درباره آموزش انشاء نویسی نگاشته است. در گذشته این هنر بسیار رایج و بیشتر در دربار سلاطین رواج داشته و اکنون به کلی فراموش گردیده است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۵۰. بهارستان به جواب گلستان.

نویسنده: نور الدین عبد الرحمن جامی. کاتب: ملا حبیب الله بن ملا هالایی معروف به کوریجه. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۲۴ محرم الحرام ۱۰۸۲ هـ. نوع خط: نستعلیق. موضوع: غزل. اندازه: طول=۲۳، عرض=۱۳. نوع کاغذ: ساده حنایی. تعداد صفحات: ۱۰۰. تعداد سطر: ۲۰. زبان کتاب: فارسی، به نثر.

آغاز کتاب: مقدمات کلام عرب و اندوختن قواعد فنون و ادب... ، پوشیده نماند که طفلان نو رسیده و کودکان رنج 'نا دیده را مشغول الخ.

پایان کتاب: بنا بر پاس خاطر او مرقوم برای او کرد که یادگار باشد.

ملاحظات: این نسخه مشتمل بر هشت روضه است. مولانا جامی در ابتدا اقوال جنید بغدادی را نقل کرده است و پس از آن عبارتی درباره سری سقطی دارد. سپس احوال درویشان از جمله حلاج ، ابو هاشم ، ذوالنون فضیل عیاض ، معروف کرخی ، بایزید بسطامی ، شبلی و دیگران را به تفصیل ذکر می کند. در پایان این باب احوال خواجه بهاءالدین نقشبندی را عنوان کرده است. و پس از آن ، مسایل طب و تذکره طبیبان مشهور را آورده است. در باب دیگری درباره علم عروض بحث کرده و پس از آن حالات شاعران معروف فارسی را بیان کرده است و برای مثال اشعاری از آنها را می آورد. در ابتدا از "رودکی" یاد می کند پس از رودکی احوال "دقیقی" را ذکر می کند و می گوید: آغاز گر "شاهنامه" دقیقی بود ، هزار بیت شعر

سرود و فردوسی آن را به پایان رساند. سپس از سعدی با لقب "قدوه متغزلان" یاد می کند و می گوید در حق سعدی گفته است.

در شعر سه تن پیامبر اند ، قولی است که جملگی برآند
فردوسی و انوری و سعدی ، هر چند که لا نبی بعدی و در
روضه هشتم چند حکایت از زبان بی زبانان نقل می کند.
متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۵۱. دیوان سهراب.

نویسنده: میر سهراب خان تالپور تخلص "مسکین". کاتب:
نامعلوم. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۱۲۹۱ هـ. نوع
خط: نستعلیق. موضوع: غزل. اندازه: طول=۳۳،
عرض=۲۲. نوع کاغذ: ضخیم سفید. تعداد صفحات: ۱۶۴.
تعداد سطر: ۱۴. زبان کتاب: فارسی ، به نظم.

آغاز کتاب:

خدایا جوش عشقم بخش خاطر نا توانم را ز سر تا پا درین دریا محیط جسم و جلم را
که درد عشق را درمان نمی آید بگو ساقی بیا جام لبالب کن بده می ارغوانم را
پایان کتاب: ز سهراب شد کار زین سان تمام بگو بر محمد ص.

ملاحظات: نویسنده در این مجموعه در سخنان عشقیه از حافظ شیرازی تتبع کرده و تتبع او از امیر خسرو دهلوی نیز مشهود است. نسخه خطی آن نزد میرزا عباس ساکن حیدرآباد محفوظ است و فتوکپی آن در سندالاجی نگهداری می شود. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۵۲. دیوان میرحسن علی خان "حسن".

نویسنده: میر حسن علی خان تالپور "حسن". کاتب: هادی حسن بخش میرانی. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: نامعلوم. نوع خط: نستعلیق. موضوع: شعر و ادب فارسی. اندازه: طول=۳۳، عرض=۲۵. نوع کاغذ: ساده سفید. تعداد صفحات: ۲۴۷. تعداد سطر: ۲۲. زبان کتاب: فارسی، به نثر و نظم.

آغاز کتاب: قصیده در حمد باری تعالی جل شانہ الخ.

ای ز حکم تو ازل تا به ابد جلوه پذیر و از عنایات عمیم تو جوان عالم پیر

پایان کتاب:

دارم امید که گردد گره از کارم وا او غمگین دل آنجا و من اینجا شیدا

ملاحظات: این نسخه اثر میر حسن علی خان تالپور فرزند میر نصیر خان تالپور آخرین فرمانروای سند پیش از سلطه

انگلیس بر سند است. او پس از بازداشت همراه پدر به کلکته تبعید شد و در دوران اسارت هزاران بیت به زبان فارسی سرود و دیوانی به یادگار گذاشت. اشعار او مشتمل بر حمد خداوند متعال و نعت پیامبر اکرم^ص و در فراق وطن و خویشاوندان و دوستان است. اصل نسخه خطی نزد میرزا عباس بیگ ساکن تندو آغا حیدرآباد و نسخه فتوکپی آن در سندالاجی وجود دارد. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۵۳. شرح بوستان سعدی.

نویسنده: عبد الواسع هانسوی. کاتب: نامعلوم. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: نامعلوم. نوع خط: نستعلیق. موضوع: شرح بوستان. اندازه: طول=۲۰، عرض=۱۶. نوع کاغذ: ساده چنایی. تعداد صفحات: ۱۵۳. تعداد سطر: ۱۸. زبان کتاب: فارسی، به نثر.

آغاز کتاب: ربنا لا تؤاخذنا ان نسينا او اخطانا و صل علی نبیک و رسولک سیدنا محمد و علی آلہ و اصحابه هداة سواء السبیل الخ.

پایان کتاب: تم بعون الملك المنان و صلى الله تعالى على خير خلقه سيدنا محمد عليه الصلوة و السلام و آله و اصحابه اجمعين و الحمد لله على ذالك اولاً و اخراً.

ملاحظات: این نسخه شرح تمام کتب بوستان نیست لکن شرح آمده بسیار مفید است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۵۴. شرح سکندر نامه بری.

نویسنده: محمد نصیر بن سلطان سفیانی. کاتب: نامعلوم. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: نامعلوم. نوع خط: نستعلیق. موضوع: تاریخ ادب. اندازه: طول=۲۴، عرض=۱۴. نوع کاغذ: ساده سفید. تعداد صفحات: ۵۷۰. تعداد سطر: ۱۷. زبان کتاب: فارسی، به نثر.

آغاز کتاب: حمد و سپاس متوافره و ثناء و تحیه متکثره الخ. پایان کتاب: دهقان پیر می انگوری. تم بعون الله تعالى. الحمد لله تعالى على اتمام و الصلوة على خير الانام.

ملاحظات: نسخه، شرح کامل سکندرنامه نظامی گنجوی است و مؤلف بیشتر درباره شخصیت سکندر بحث کرده و تا حال به چاپ نرسیده است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۵۵. کتاب جنگ رقعات و عبارات و ابیات بر سبیل تمثیل.

نویسنده: منشی تارومل. کاتب: نامعلوم. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: نامعلوم. نوع خط: نستعلیق. موضوع: شعر و ادب. اندازه: طول=۳۲، عرض=۱۹. نوع کاغذ: ساده حنایی. تعداد صفحات: ۸۵. تعداد سطر: ۲۱. زبان کتاب: فارسی، به نظم.

آغاز کتاب: رقعه اول: یار جانی، دوست دوجهرانی، گل غنچه باغ زندگانی الخ.

پایان کتاب: بیان میان عبدالله ساکن بلده تته از اولاد مخدوم میان محمد هاشم تتوی.

ملاحظات: منشی تارومل یکی از سخنوران معروف فارسی زبان دوره تالپوران است که در قرن دوازدهم می زیست. او تابع مذهب هندو بود و چون در این زمان فارسی در تمام مناطق سند رواج چشمگیری داشت، غیر مسلمانان نیز به یادگیری زبان فارسی به طور عموم علاقمند شدند و اشعار ارزنده ای به این زبان سرودند. تارومل در این مجموعه، سی رقعه ادبی به زبان فارسی آورده و پس از آن بسیاری از

اشعار خود را ذکر کرده است. علاوه بر آن اشعار سخنوران دیگر را به زبان هندی که مشتمل بر پند و نصیحت و تسلیت نامه و در گذشت رجال و خویشاوندان بوده گرد آورده است. همچنین قطعاتی به مناسبت درگذشت دوستان و نامه هایی که به تارومل نوشته شده و دستورهای او به فرزندش را نیز ذکر کرده است. ویژگی این نسخه ، ارائه فهرست عنوانها در آغاز است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۵۶. محمود نامه.

نویسنده: محمود لاهوری. کاتب: اله نوازیه فقیر. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۱۴ ماه ربیع الاول ۱۲۲۴ هـ. نوع خط: نستعلیق. موضوع: شعر و ادب. اندازه: طول=۱۹ ، عرض=۱۲. نوع کاغذ: نامعلوم. تعداد صفحات: ۲۵. تعداد سطر: ۱۰. زبان کتاب: فارسی ، به نظم. آغاز کتاب: بعد از حمد بی حد و درود بی عدد معتکف زاویه رنجوری الخ.

پایان کتاب: تمت تمام شد نسخه محمود نامه. به تاریخ چهاردهم ماه ربیع الاول ۱۲۲۴ از همت اله نوازیه فقیر

غفر الله له و الوالديه والجميع المومنين و المومنات آمین.

ملاحظات: محمود ، یکی از شاعران و فارسی دانان بزرگ منطقه سند بوده است. وی در سخنوری روش تازه ای اختیار کرد ، یعنی در اول و آخر هر بیت از یک حرف استفاده کرده است. همچنین با استفاده همه حروف الفبا در یک بیت ، قدرت و مهارت خود را بر سخنوری به اثبات رسانده است ، به طور مثال :

بر فکن از ماه رخ خود نقاب تا نکند دعوی حسن آفتاب

محمود در سخنوری قواعد عروضی را مراعات می کرد و برخی از قواعد ادبی را که خود ساخته بود در سرودن شعر به کار می برد ، این عملکرد قدرت و مهارت او را در سخنوری نشان می دهد. در محمود نامه قصه ای از زندگی حضرت عیسی^ع بیان می کند و در آخر فرهنگی به زبان فارسی پیوست کرده است همراه این نسخه جزوه ای به نام "نام حق" پیوست است. این نسخه با ارزش به چاپ رسیده است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۵۷. مرثیا.

نویسنده: سید ثابت علی شاه "ثابت" و غلام محمد "گدا".
 کاتب: محمد بچل. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت:
 نامعلوم. نوع خط: نستعلیق. موضوع: شعر مرثیه. اندازه:
 طول=۳۰، عرض=۱۳. نوع کاغذ: ساده حنایی. تعداد
 صفحات: ۱۳۶. تعداد سطر: ۱۸. زبان کتاب: فارسی و
 سندی، به نظم.

آغاز کتاب:

انجی آئو معصوم اهیان دل ملول

حضرت صغرا ابی کنو مهنجو نالو

ترجمه: من معصوم و دل ملول کسی هستم که پدرم مرا با
 حضرت صغرا مسمی کرد.

پایان کتاب:

اج ادا آل نبی تیو حضرت رن دی تیار

اج ادا مون بی وارثن جا واه وارث تیا تیار

ترجمه: امروز آل نبی برای رفتن به بیابان آماده شدند.
 وای! امروز وارث من بی وارث شدند آماده خروج.

ملاحظات: این نسخه مجموعه اشعار ثابت علی شاه بنیانگذار

صنف مرثیه در شعر سندی است. عنوانها شنگرف. نویسند
بسیاری از اشعار را به زبان فارسی تشریح کرده است. متن:
خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۵۸. هفت پیکر نظامی ، جزء اول.

نویسنده: نظامی گنجوی. کاتب: نامعلوم. تاریخ تالیف:
نامعلوم. تاریخ کتابت: ربیع الاول ۱۲۲۹ هـ. نوع خط:
نستعلیق. موضوع: شعر و ادب. اندازه: طول=۲۱ ،
عرض=۱۶. نوع کاغذ: ساده مایل بهحنایی. تعداد صفحات:
۲۳۷. تعداد سطر: ۲۱. زبان کتاب: فارسی ، به نظم.

آغاز کتاب:

ای جهان دیده بود پیش از تو هیچ بودی نبود پیش از تو
شد به عون خدا کتاب تمام باد بر احمد رسول سلام
پایان کتاب: تمت بتاریخ دهم ماه ربیع الاول سنه ۱۲۲۹ هـ
تمت تمام شد کار من نظام شد کتاب هفت پیکر نظامی
گنجوی علیه رحمة الله علی اتمامیه.

ملاحظات: این نسخه بسیار نفیس و با ارزش است. متن:
خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۵۹. دیوان اوحدی و دیوان کمال.

نویسنده: اوحدی و کمال. کاتب: نامعلوم. تاریخ تالیف:

نامعلوم. تاریخ کتابت: نامعلوم. نوع خط: نسخ. موضوع:

شعر و ادب. اندازه: طول=۱۶، عرض=۱۶، طول=۲۰.

نوع کاغذ: نامعلوم. تعداد صفحات: ۱۸۵. تعداد سطر: ۱۵.

زبان کتاب: فارسی، به نظم.

آغاز کتاب: تو در صید دیکرانی و آن صیدی که داشتی

رمیده الخ.

پایان کتاب:

چو لفظ اسم شنیدی پی مسما شو

که قول مردم شوریده دل معما نیست

ملاحظات: این نسخه با خط بسیار زیبایی نوشته شده و

مشمول بر دو دیوان، به نام دیوان اوحدی و دیوان کمال

است. تعداد صفحات دیوان اوحدی ۹۱ و دیوان کمال

مشمول بر ۹۴ صفحه است. هر دو سخنور در سطح عالی

شعر سروده اند و خوشنویسی آن نیز بسیار عالی است.

متأسفانه از آخر دیوان کمال چند صفحه مفقود شده است.

متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۶۰. خیال فلاح ، قصه.

نویسنده: محمد فلاح صالح چشتی. کاتب: آخوند فجو فرزند
 شیخ سهو چشتی. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۲۲۵ ه.
 نوع خط: نستعلیق. موضوع: داستان. اندازه: طول= ۲۶ ،
 عرض= ۱۴. نوع کاغذ: ساده حنایی. تعداد صفحات: ۸۶.
 تعداد سطر: ۱۷. زبان کتاب: فارسی ، به نثر و نظم.

آغاز کتاب: سر نامه به نام آن یگانه ، که دلها را به دلها
 کرد خانه الخ.

پایان کتاب: تمت تمام شد کار من نظام شد کتاب خیال فلاح.
 به دست آخوند فجو فرزند شیخ سهو چشتی ، به تاریخ
 بیست و هفتم شهر ذی القعدة سنه ۱۲۲۵ ه.

ملاحظات: این داستان به زبان سنسکرت نگارش شده است.
 نویسنده آن را نخست به زبان "باکها" و پس از آن به زبان
 فارسی ترجمه و این مطلب را در مقدمه کتاب ذکر کرده
 است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

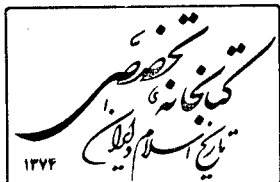
۶۱. بحر الانساب.

نویسنده: نا معلوم. کاتب: سید محمد شاه ابن سید بولاقی. تاریخ

تألیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۱۱ شوال ۱۱۳۲ هـ. نوع خط: نستعلیق. موضوع: تاریخ و نسب نامه ائمه معصومین. اندازه: طول=۲۵/۵ ، عرض=۱۶. نوع کاغذ: ساده حنایی. تعداد صفحات: ۸۰. تعداد سطر: ۱۹. زبان کتاب: فارسی ، به نثر.

آغاز کتاب: این نسبت هم از فرزندان علی زین العابدین است و سعادات بزرگ اند و هر یک به لقبی معروف الخ. پایان کتاب: قال قیس و فیهم نزلت هذان خصمان اختصموا فی ربهم قال هو الذی بارزوا یوم بدر علی^ع و حمزه^ع.

ملاحظات: این نسخه مشتمل بر ذکر نسب اجداد پیامبر بزرگ اسلام است و در آن نسب بعضی از پادشاهان عجم نیز ذکر شده است. در پایان احوال شهادت مولا امیر مومنان علی^ع را ذکر کرده است و مؤلف در آخر با ذکر چهل حدیث در شان امیرالمؤمنین ، کتاب را به پایان رسانده است . متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: نامطلوب و در شرف نابودی قرار دارد.

۶۲. نسب نامه سند.

نویسنده: نامعلوم. کاتب: نامعلوم. تاریخ تألیف: نامعلوم.

تاریخ کتابت: نامعلوم. نوع خط: نستعلیق. موضوع: نسب.
اندازه: طول=۱۹/۵ ، عرض=۱۴. نوع کاغذ: ساده ضخیم
حنایی. تعداد صفحات: ۲۰۱. تعداد سطر: ۱۱. زبان کتاب:
فارسی ، به نثر.

آغاز کتاب: بسم الله الرحمن الرحيم. عبد مناف ولد قصی بن
کلاب الخ.

پایان کتاب: شاشپ بن برما بن آد بن پکاو بن کلک بن پرانیه
بن ران... تمام شد.

ملاحظات: در این نسخه نسب قبیله قریش بیان شده است.
نویسنده در آغاز ذکری از حالات والدین پیامبر بزرگ
اسلام آورده و پس از آن به ذکر فرزندان آن بزرگوار و
سپس درباره فرزندان امیرالمومنین علی بن ابی طالب می
گوید. آن بزرگوار یازده پسر و چهارده دختر داشت. بعد از
آن احوال دیگر ائمه معصومین را بیان می کند. علاوه بر
آن زندگی درویشان بزرگ شبه قاره از جمله لعل شهباز
قلندر ، بهاءالدین زکریا ملتانی و برخی دیگر را ذکر کرده
است. در پایان ، اقوام بزرگ و معروف سند را نیز معرفی
کرده است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۶۳. بوستان.

نویسنده: الشیخ الاجل مصلح الدین شیرازی. کاتب: نا معلوم.
 تاریخ تالیف: ۶۵۵. تاریخ کتابت: نامعلوم. نوع خط:
 نستعلیق. موضوع: تاریخ و شعر و ادب. اندازه: طول=۲۰،
 عرض=۱۴. نوع کاغذ: سفید حنایی. تعداد صفحات: ۲۸۱.
 زبان کتاب: فارسی، به نثر.

آغاز کتاب: به نام خداوند جان آفرین، حکیم سخن بر زبان
 آفرین الخ.

پایان کتاب: شنیدم که مستی زتاب نبید، به مقصوره عابدی
 در دوید الخ.

ملاحظات: در این نسخه بسیار نفیس، شیخ سعدی می گوید.
 من در سال ۶۵۴ هـ به هند سفر کردم و در نزدیکی معبد
 سومنات هندوها در حومه جوناگره هند چند روزی اقامت
 کردم. در بیتی می گوید:

بتی دیدم از عاج در سومنات

مرصع چو در جاهلیت منات

و به عبادت کنندگان بتها گفت: حی جمادی پرستد چرا؟ متن:
 خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۶۴. درخواستن و عریضن جو مجموعو. (مجموعه درخواستها و عریض)
 نویسنده: نامعلوم. کاتب: نامعلوم. تاریخ تالیف: نامعلوم.
 تاریخ کتابت: ۳۰ اکتبر ۱۹۰۰م. نوع خط: نستعلیق. موضوع:
 تاریخ. اندازه: طول=۳۰، عرض=۱۹. نوع کاغذ: ساده و
 ضخیم و حنایی. تعداد صفحات: ۱۵۴. تعداد سطر: ۲۷. زبان
 کتاب: فارسی، به نشر.

آغاز کتاب: شب گذشته اعلی حضرت پادشاه انگلستان
 انقلاب داشتند الخ.

پایان کتاب: حاجی محمد طاهر را عرض سلام ابلاغ فرمایید.
 ملاحظات: این نسخه مشتمل بر نامه های ارسال شده از
 سوی مردم به مقامات دولت بریتانیا است که به خط نستعلیق
 آمیخته با شکسته و بعضی موارد به خط هندی نگارش شده
 است. روی بسیاری از صفحات اثر مهرهای مسنولان رده
 بالا. به تعداد زیادی مشهود است. متن: خوانا و قابل استفاده.
 کیفیت: عالی.

۶۵. تخلص چچ نامه، (ضمیمه ذکر حکام سند خاندان
 عباسی، مشهور به کلهورا و امارت خاندان تالپوران).

نویسنده: نامعلوم. کاتب: محمد حسن اهل لارکانه. تاریخ
تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۱۲ ذی القعدة ۱۲۵۰ هـ. نوع
خط: نستعلیق. موضوع: تاریخ. اندازه: طول= ۲۰،
عرض= ۱۶. نوع کاغذ: سفید و ساده. تعداد صفحات: ۱۳.
تعداد سطر: ۱۰. زبان کتاب: فارسی، به نثر.

آغاز کتاب: تخلص چچ نامه که ترجمه کتاب عربی است که
مردم عرب آن را در وقت فتح سند تصنیف کرده اند الخ.
پایان کتاب: تاریخ غره شوال سنه ۱۳۱۱ هـ احد عشر ثلث
مانه بعد الالف.

ملاحظات: چچ نامه نخستین اثری است که درباره تاریخ سند
در اواخر قرن اول هجری نوشته شد و مؤلف، نخست آن
را به عربی و حامد بن کوفی در قرن هفتم هجری آن را به
فارسی و میر علی شیر قانع تتوی، عالم بزرگ قرن
دوازدهم در سند از فارسی به سندی ترجمه و به "چچ نامه"
موسوم کرد. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۶۶. تعلقه فیض گنج جی معرزن جی سندن جانقل. (نمای اسناد
بزرگان ناحیه فیض گنج)

نویسنده: پروفیسور عطا محمد 'جامی'. کاتب: نامعلوم. تاریخ
تألیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۵ دسامبر ۱۹۷۲ م. نوع خط:
نستعلیق. موضوع: اسناد دولتی. اندازه: طول=۳۲،
عرض=۲۳. نوع کاغذ: ساده و ضخیم و حنایی. تعداد
صفحات: ۱۴. تعداد سطر: ۱۶. زبان کتاب: فارسی، به نثر
، با ترجمه سندی.

آغاز کتاب: تفصیل ملیل سندن جی نقلن جو: تفصیلات نمای
اسنادی که دریافت کردم الخ.

پایان کتاب: آخرین نامو. نالی عزت مآب پیر سید امیر علی
شاه. ترجمه: آخرین نامه، به نام عزت مآب پیر سید امیر
علی شاه.

ملاحظات: این نسخه مشتمل بر دستورهای سلاطین تالپور
در دوره حکومت این خاندان بر سند است. دستورهای میر
مراد علی خان تالپور و میر فیض محمد تالپور عمده
دستورهای این مجموعه است. متن: خوانا و قابل استفاده.
کیفیت: عالی.

۶۷. نقول اسناد فقیر مراد علی شر. (نمای اسناد فقیر مراد علی شر)

گرد آورنده: فقیر مراد علی شر. کاتب: خوشنویسان دولتی ناحیه خیرپور میرس سند. تاریخ تألیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۱۷ رجب ۱۲۲۳ هـ. نوع خط: نستعلیق. موضوع: اسناد دولتی. اندازه: طول=۳۲، عرض=۲۳. نوع کاغذ: ساده و ضخیم و حنایی. تعداد صفحات: ۲۳. تعداد سطر: ۱۲. زبان کتاب: فارسی با ترجمه سندی، به نثر.

آغاز کتاب: کلر پردازان حل و استقبال سرکار عالی متعالی الخ.

پایان کتاب: ریاست جی دستور موجب وصول کجی جو هن پروانه جی. ترجمه: به موجب دستور ریاست، باید دریافت شود.

ملاحظات: این نسخه مشتمل بر دستورهای فرامانروایان تالپور است که بر ناحیه خیرپور میرس سند حکومت می کردند. بعضی دستورها فقط به زبان فارسی، بعضی به فارسی آمیخته به سندی و بعضی به فارسی با ترجمه سندی می باشند. در پایان، شجره نامه ای از احوال حضرت آدم تا کنون به تفصیل ذکر شده است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۶۸. **نقول اسناد معرزان تعلقه کوت دیجی.** (نمای اسناد بزرگان ناحیه کوت دیجی)

گرد آورنده: پروفیسور عطا محمد 'جامی'. کاتب: نامعلوم.
تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۵ دسامبر ۱۹۷۳ م. نوع
خط: نستعلیق. موضوع: اسناد دولتی. اندازه: طول=۳۰،
عرض=۲۳. نوع کاغذ: ساده و سفید مایل به قهوه ای. تعداد
صفحات: ۴۳. زبان کتاب: فارسی با ترجمه سندی، به نثر.
آغاز کتاب: جنت مکان جناب میر صاحب کلان علیه الرحمة
حضرت بندگان الخ.

پایان کتاب: وقد وقع هذا الحكم فى التاريخ عشر ذى الحجة
الحرام.

ملاحظات: این نسخه مشتمل بر حوادث مهم تاریخ سند است
و در آن دستورهای سلاطین تالپور جمع آوری شده است.
تمام اسناد به زبان فارسی با ترجمه سندی ارائه شده است.
متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۶۹. **نقول اسناد معرزان تعلقه گنبت.** (نمای اسناد بزرگان ناحیه گنبت)
گرد آورنده: پروفیسور عطا محمد جامی. کاتب: نامعلوم.

تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۵ دسامبر ۱۹۷۳ م. نوع خط: نستعلیق. موضوع: اسناد دولتی. اندازه: طول=۳۴، عرض=۲۲. نوع کاغذ: ساده و سفید مایل به قهوه ای. تعداد صفحات: ۱۴۶. تعداد سطر: ۱۱. زبان کتاب: فارسی با ترجمه سندی، به نثر.

آغاز کتاب: تفصیل، ملیل پروان و سندن جی نقلن جو الخ. ترجمه: توضیحات اسناد و تصویر آنها که دریافت شد. پایان کتاب: آخر ما هک مسودو انگریزی ما تائپ تیل. ترجمه: در پایان قراردادی به زبان انگلیسی تایپ شده است. ملاحظات: این نسخه مشتمل بر دستور پادشاهان و شجره نامه آنان از جمله احمد شاه، تیمور شاه، شاه زمان محمود شاه و شاه شجاع الملک با ترجمه سندی می باشد. همچنین دستور بعضی از خلفای عباسی و سلاطین تالپور نیز ذکر شده است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۷۰. بیاض رضوی.

نویسنده: نامعلوم. کاتب: نامعلوم. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۵ ذی القعدة ۱۳۱۷ هـ. نوع خط: نستعلیق.

موضوع: طب. اندازه: طول=۳۷ ، عرض=۲۰. نوع کاغذ: ساده و حنایی. تعداد صفحات: ۲۳۱. تعداد سطر: ۲۱. زبان کتاب: فارسی، به نثر.

آغاز کتاب: الحمد لله رب العالمين و العاقبة للمتقين. و لا عدوان الا على الظالمين. ان الله لا يضيع اجر المحسنين الخ. پایان کتاب: ستدفن عنقريب فى التراب مورخه تاريخ ۵ ماه ذى القعدة ۱۳۱۷هـ.

ملاحظات: این نسخه با فهرست آغاز می شود. اسم خوشنویس نوشته شده ولی محو شده است. نویسنده برخی از اسامی معاصرین خود را که در طبابت شهرت داشتند ذکر کرده است. در پایان منابع کتاب را نیز عنوان می کند. مؤلف ، نام بعضی از کتابها را از جمله: بیاض میرزا صالح خراسانی، طب دارا شکوهی ، تحفة المومنین و غیره به احترام یاد کرده است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۷۱. بیاض سلیمی.

نویسنده: نامعلوم. کاتب: نامعلوم. تاریخ تالیف: نامعلوم.

تاریخ کتابت: نامعلوم. نوع خط: نامعلوم. موضوع: طب. اندازه: طول=۲۰، عرض=۱۳. نوع کاغذ: ساده و ضخیم و حنایی. تعداد صفحات: ۵۱. تعداد سطر: ۱۷. زبان کتاب: فارسی، به نثر.

آغاز کتاب: چهارم مسهل بلغم لزج غلیظ و مره سوء آور مره لزج است الخ.

پایان کتاب: و اگر درکار شود اکتفا کند برتمر هندی.

ملاحظات: این نسخه نا منظم و بی ترتیب است و عناوین مشخصی ندارد. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۷۲. بیاض سید الله بخش شاه.

نویسنده: سید الله بخش شاه فرزند سید عبد الله شاه. کاتب: سید عمر شاه فرزند سید دین محمد شاه. تاریخ تالیف: نا معلوم. تاریخ کتابت: ۸ آپریل ۱۹۳۱م. نوع خط: نستعلیق. موضوع: طب. اندازه: طول=۲۲، عرض=۱۷. نوع کاغذ: سفید مایل به حنایی. تعداد صفحات: ۵۷. تعداد سطر: ۲۲. زبان کتاب: فارسی و سندی، به نثر.

آغاز کتاب: باب اول در دفع درد سر و نیم سر و آنچه داخل

سر است الخ.

پایان کتاب: یلبوس درخت خشخاش، یاسمین، مالکنگنی.

ملاحظات: این نسخه خیلی نا منظم است. از صفحه نخست تا صفحه ۹ مقدمه ای به زبان اردو دارد. پس از آن، بیاض سید الله بخش شاه مشتمل بر ۴۵ صفحه به زبان فارسی آمده است. بعد فرهنگ مختصر فارسی سپس بیاض دیگری از درویش میان عبد الواحد به زبان فارسی و سندی و بعد بیاض صنعت اکبر که نقل از بیاض میان غلام محی الدین مشتمل بر ۸۸ صفحه است، آورده شده است. بر صفحه ۲۵ این نسخه، تصاویر اشیای مختلف منقوش است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۷۳. بیاض لکوی.

نویسنده: سید محمد وفا لکوی. کاتب: محمد افضل بختیار پوری. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: نامعلوم. نوع خط: نستعلیق. موضوع: طب. اندازه: طول=۳۱، عرض=۲۲. نوع کاغذ: ساده و حنایی. تعداد صفحات: ۴۴۵. تعداد سطر: ۱۸. زبان کتاب: فارسی، به نثر.

آغاز کتاب: در تفصیل اخلاط اربعه که در وجود هر انسان موجودند الخ.

پایان کتاب: و وقت حاجت در شیر زن پسر داد مالیده در چشم کشید.

ملاحظات: ۲۹ صفحه نخست این نسخه ، مشتمل بر فهرست است. در ۲۵ باب آن اسامی اطبا از جمله: میر اسد الله خان، غلام شیخ مرتضی ، شیخ نورالحق دهلوی ، میر عبدالفتاح خان دهلوی و غیره ذکر شده است. در صفحه اول، اسامی رجال معاصر از جمله مولوی محمد دین ، پیر بهاول شیر ، میر سید تفضل علی شاه و غیره و همچنین در صفحات پایانی این نسخه اسامی رجال معاصر درج شده است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۷۴. بیاض محمد فاضل هالایی.

نویسنده: محمد فاضل فرزند مرحوم میر محمد السندی الهالایی. کاتب: خادم الملك حکیم معین الدین. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۱۲۰۶ هـ. نوع خط: نستعلیق. موضوع: طب یونانی. اندازه: طول=۳۰ ، عرض=۱۹. نوع

کاغذ: ساده و حنایی. تعداد صفحات: ۱۰۹۳. تعداد سطر:

۲۵. زبان کتاب: فارسی و عربی ، به نثر.

آغاز کتاب: الحمد لله الذی جعل الطب سبباً لحفظ الصحة و مداواة امراض الخ.

پایان کتاب: برای سردی و سرفه و بلغم و تب بیارد.

ملاحظات: مؤلف این نسخه طبیبی سندی الاصل و اهل هالا در حومه حیدرآباد است. این نسخه با اخذ مطالب از کتاب "قراپادین قادری" و میزان الطب اثر محمد اکبر معروف به حکیم ارزانی و کتب دیگری ، نگاشته شده است. مؤلف این اثر را در گجرات هند نوشت و مشتمل بر ۲۲ باب است و ۸ صفحه نخست ، فهرست حواشی صفحات است و جای خالی بر آن دیده نمی شود. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۷۵. تجربات احسن.

نویسنده: الله بخش فرزند محمد حسن قریشی. کاتب: محمد سعد الله انصاری. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۶ رجب ۱۳۳۸ هـ. نوع خط: نستعلیق. موضوع: طب. اندازه:

طول=۲۷، عرض=۱۸/۵. نوع کاغذ: بسیار عالی، ساده و
حنایی. تعداد صفحات: ۴۰۵. زبان کتاب: فارسی، به نثر.

آغاز کتاب: الحمد لله الذی خلق المخلوقات بقدره و علم
الانسان ما لم یعلم بحکمة الخ.

پایان کتاب: در علاج استسقاء لحمی ادویه مدره و محله باید
داد. تمت بالخیر به تاریخ ۴ رجب المرجب سنه ۱۳۳۵ هـ
روز شنبه به وقت عصر در بلده خیرپور میرس، کتبه
محمد سعد الله انصاری.

ملاحظات: نسخه مشتمل بر طب یونانی قدیم حاوی یک
مقدمه و بیست و پنج باب است. نویسنده بیشتر از پیر محمد
شاه و پیر میر غلام شاه یاد کرده است. علاوه بر آن اسامی
بسیاری از اطباء را نیز ذکر کرده است که از آن میان،
مخدوم میان نور محمد بویکی، آخوند فتح محمد بویکی،
میر علی اکبر شاه، خواجه محمد افضل سرهندی و میر
عبدالفتاح جان دهلوی معروفند نسخه با خط بسیار زیبا
نگاشته شده و از جلد بسیار زیبا و محکم برخوردار است.
این نسخه از جهت زیبایی و هنر از نوادر سند محسوب می

شود. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۷۶. تجربیات جدید.

نویسنده: نامعلوم. کاتب: محمد افضل بختیارپوری با همکاری صاحبزاده معین الدین. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۲۸ رجب ۱۳۴۲ هـ. نوع خط: نستعلیق. موضوع: طب. اندازه: طول=۲۴ ، عرض=۲۱. نوع کاغذ: نامعلوم. تعداد صفحات: ۳۳۲. تعداد سطر: ۱۹. زبان کتاب: فارسی و سندی ، به نثر.

آغاز کتاب: باب اول در بیان سرسام: بیارد پوست درخت پیل سبز قدر الخ.

پایان کتاب: تمت بالخیر ازید عاصی محمد افضل بختیارپوری عفا الله عنه من الصغایر و الکبایر.

ملاحظات: نسخه مشتمل بر دوازده باب و فهرست آن مشتمل بر ۲۸ صفحه است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۷۷. تحفة المجربات.

نویسنده: سید محمد عمر شاه. کاتب: نامعلوم. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۹ جمادی الاول ۱۳۴۵ هـ. نوع خط: نستعلیق. موضوع: طب. اندازه: طول=۲۰، عرض=۱۶. نوع کاغذ: ساده و سفید و مخطوط. تعداد صفحات: ۱۵۵. تعداد سطر: ۱۷. زبان کتاب: فارسی و سندی، به نثر. آغاز کتاب: بعد حمد بی حد حکیم علی الاطلاق جل آلاؤه و درود نا محدود ذات معدن اسفاق علیه افضل السلام الخ. پایان کتاب: هی کتاب دوست مهربان میان قاضی محمد رحیم صاحب.

ملاحظات: مؤلف پس از مقدمه از صفحه ۱۵ طلسمات، عجایب و فالنامه حضرت علی^ع ابن ابی طالب^ع و در صفحه ۱۷ تعویذات ارائه کرده است پس از آن چند صفحه به فرهنگ تعلق دارد. سپس اسامی بعضی از اطباء معروف ذکر شده مانند سید غلام مرتضی شاه و حکیم سید عبدالفتح شاه. اصل کتاب از صفحه ۱۲۸ آغاز می شود. نسخه، جلد ندارد. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: نامطلوب.

۷۸. تحفة المؤمنین.

نویسنده: حکیم محمد مؤمن حسینی طبیب. کاتب: اسحق.
 تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۱۳ ذی القعدة ۱۲۴۲ هـ.
 نوع خط: نستعلیق. موضوع: طب قدیم یونانی. اندازه:
 طول=۳۰، عرض=۲۰. نوع کاغذ: ساده و حنایی. تعداد
 صفحات: ۵۷۵. تعداد سطر: ۲۱. زبان کتاب: فارسی، به
 نثر.

آغاز کتاب: صائب و ذهن ثاقب مدتی در معالجات به دستور
 اجداد امجاد کوشیده الخ.

پایان کتاب: کاتب فقیر حقیر سراپا تقصیر غریق بحر گناه
 اضعف العباد. کمترین امیدوار رحمت ایزدی و شفاعت
 رسوله^ص بنده اسحاق عفی عنه غفر الله ذنوبه مع والدين
 تحریر یافت روز شنبه به وقت دو پاس تاریخ سیزدهم ماه
 ذی القعدة سنه ۱۲۳۲ هـ.

ملاحظات: مؤلف این نسخه یک ایرانی و وابسته به دربار
 صفوی بوده و همچون پدرش به امرای صفویه ارادت داشته
 و آنان نیز به او احترام می گذاشتند. از عبارات پایانی نتیجه

می شود که نویسنده ، این نسخه را به خادم الاطبا حکیم عبدالکریم عباسی الهاشمی مقیم حیدرآباد سند ، تقدیم کرده است. مؤلف نام ادویات را به زبانهای عربی ، یونانی ، عبرانی ، فارسی، ترکی و هندی نوشته است. و در صفحه آخر دو اثر مهر از وی ثبت شده است که مناسبت آن معلوم نیست. عناوین ، شنگرف و خط ، بسیار زیبا است. متأسفانه صفحاتی از ابتدای کتاب مفقود است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: نامطلوب.

۷۹. راحة العمر فی النکاح.

نویسنده: محمد جعفر فرزند حاجی عنایت الله معروف به مرقدی. کاتب: مخدوم شاه محمد فرزند مخدوم محمد شفیع قریشی العباسی سیوستانی. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ماه رمضان ۱۲۲۶ هـ. نوع خط: نستعلیق. موضوع: طب یونانی. اندازه: طول=۱۶ ، عرض=۱۰. نوع کاغذ: ساده مایل بهحنایی. تعداد صفحات: ۲۵۳. تعداد سطر: ۱۱. زبان کتاب: فارسی ، به نثر.

آغاز کتاب: ستایش و ثنایش حکیم قادر مطلق را که امراض

و علل خلقت ضعف با سهلترین دواى فضل شفا فرموده الخ.
 پایان کتاب: تمام شد راحة العمر فى النکاح وقت اشراق.
 ملاحظات: نویسنده این نسخه ، ایرانی و کاتب آن اهل سند
 است. نویسنده در این نسخه بیشتر به شرح ادویات تقویت
 کننده پرداخته است. بعضی موارد معالجه با آیات قرآن را
 نیز ذکر کرده است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت:
 عالی.

۸۰. رساله تشریح اعضا.

نویسنده: منصور بن محمد بن احمد. کاتب: نامعلوم. تاریخ
 تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۲۴ ربیع الاول ۱۱۷۳ هـ. نوع
 خط: نستعلیق. موضوع: طب یونانی. اندازه: طول=۲۸ ،
 عرض=۱۷. نوع کاغذ: ساده و حنایی. تعداد صفحات: ۶۱.
 تعداد سطر: ۲۱. زبان کتاب: فارسی ، به نثر.

آغاز کتاب: شکر و سپاس بادشاهی را و حمد و ثنای بی
 قیاس خالقى را رسد که در خلقت انسان دقایق حکمتش بی
 پایان و حقایق قدرتش بیرون از حد و بیان است الخ.
 پایان کتاب: و نقل می کند که دیده اند که کبد در طرف چپ

افتاده طحال بر طرف راست و این سخن بدیع است.

ملاحظات: نسخه مشتمل بر مقدمه و پنج مقاله است و در مقدمه توضیحاتی درباره اعضای بدن ارائه شده است. در صفحه ۲۲ نمای صور انسانی منقوش است و در صفحات ۲۳، ۳۸، ۴۸، ۵۲ صورتهای عجیب و غریب انسانی دیده می شود. بعد از صفحه اول، تصویر جنینی در شکم مادر آمده است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۸۱. شفاخانه.

نویسنده: نامعلوم. کاتب: نامعلوم. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: نامعلوم. نوع خط: نستعلیق. موضوع: طب قدیم. اندازه: طول=۲۳، عرض=۱۵. نوع کاغذ: ساده و حنایی. تعداد صفحات: ۲۳۱. تعداد سطر: ۱۶. زبان کتاب: فارسی، به نثر.

آغاز کتاب: باب دوم علتها که در چشم حادث گردد و درین باب بیست و شش فصل است. بدان که چشم عضوی است مرکب از طبقات و رطوبتها و عصبها و عضلها و رگها چون شریان و ترتیب هر یک چنان است الخ.

پایان کتاب: صاحب شش انگشت پیوست با ذوق و ناز و نعمت بود. و صاحب نه انگشت در عیش میانه بود و صاحب دوازده انگشت را پیوسته نا مرادی و محتاجی بود. ملاحظات: این نسخه از پیر عبدالوهاب خریداری شده است. در صفحه ۲۳۱ این عبارت است: نقل گرفته شده این سه باب از کتاب شفاخانه. در پایان به عنوان " نسخه اشتها" یازده صفحه پیوست است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۸۲. شفاء المرض ، حصه اول.

نویسنده: حکیم شیخ شهاب الدین. کاتب: هام یه مل فرزند منشی مکت رام. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۲۵ محرم ۱۲۹۲ هـ. نوع خط: نستعلیق. موضوع: طب قدیم. اندازه: طول=۲۳ ، عرض=۱۸. نوع کاغذ: ساده مایل به آبی. تعداد صفحات: ۱۹۹. تعداد سطر: ۱۶. زبان کتاب: فارسی ، به نظم.

آغاز کتاب:

ببخشد گهی راحت و گه عنا دهد رنج گاهی و گاهی شفا..

نیامد درین دهر زهری پدید که تریاق آن پیش از آن نافرید
پایان کتاب:

شد اتمام طب شفاء المرض رسد تا به مقصود صاحب غرض
مرتب شد از فضل پروردگار که او هست غفار آمرزگار
تمام شد طب شفاء المرض از دست حقیر پر تفصیر هامیه
مل فرزند منشی مکت رام به تاریخ ۲۵ محرم الحرام
۱۲۹۲ هـ.

ملاحظات: نگارش این اثر در علم طب به نظم فارسی ،
شگفت آور است. مؤلف ، قدرت و مهارت خود را در
سرودن شعر فارسی به نمایش گذاشته است. کاتب و ناقل
این نسخه ، تابع مذهب هندو است. نام او در آغاز کتاب آمده
است ولی خوانا نیست. نسخه مشتمل بر ۱۹۹ صفحه است.
بعد از آن نه صفحه دیگر با خط بسیار بد در موضوع طب
تحریر شده ، سپس چهار صفحه از کتاب حیات الحکمة به
زبان فارسی با ترجمه سندی نوشته شده است. کاتب یازده
صفحه ترجمه سندی را با مداد نوشته است. در پایان ،
عبارت تمام شد به قلم سید عمر شاه سنه ۱۹۵۲ م دیده می
شود. این نسخه مشتمل بر دو جلد است که مشخصات و

ملاحظات هر دو یکی است. متن: خوانا و قابل استفاده.
کیفیت: عالی.

۸۳. شفاء المرض ، حصه دوم.

نویسنده: شیخ شهاب الدین. کاتب: نامعلوم. تاریخ تالیف:
نامعلوم. تاریخ کتابت: نامعلوم. نوع خط: نستعلیق. موضوع:
طب قدیم. اندازه: طول=۲۵ ، عرض=۱۷. نوع کاغذ: ساده
و حنایی. تعداد صفحات: ۱۵۷. زبان کتاب: فارسی ،
به نظم.

آغاز کتاب:

سبب گویم از سازش این کتاب	چنین رنج بهر چه برده شهاب
به دل گفتم ای یار من مردنی است	مرا نیز در زیر گل خفتنی است

پایان کتاب:

ازین هر دو تابد کسی کو عنان	بود حشر او در صف کافران
درین خطه اسلام را حال این است	ندانم که جایی دگر حال چیست

۸۴. طب اکبر ، جلد اول.

نویسنده: حکیم محمد اکبر خان عرف شاه ارزانی. کاتب: فقیر
محمد وارث. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۲۱ رمضان

۵۱۱۷۲. نوع خط: نستعلیق. موضوع: طب قدیم. اندازه: طول=۲۸، عرض=۱۵. نوع کاغذ: ساده و حنایی. تعداد صفحات: ۴۱۵. تعداد سطر: ۲۴. زبان کتاب: فارسی، به نثر. آغاز کتاب: صحیح ترین کلامی که مشام ناطقه دانش آیین ادراک، محسوسات و معقولات است الخ.

پایان کتاب: تدبیر وی آن است که غذا قلیل الكمیه و کثیر. الغذائیت خورد و اگر تصغیر به سبب تورم مجاوره حادث شود ازاله ورم از عضو ... رعایت قوت معده باید کرد. ملاحظات: نویسنده این نسخه، از اطبای معروف هندوستان بوده است. نسخه مذکور چندین بار به چاپ رسیده است. در پایان کتاب عبارتی با این مضمون مشهود است. "تحت جلد اول از طب اکبر بفرموده میان صاحب میان محمد تقی سلمه الله تعالی". پس از ده صفحه اول اشعاری ذکر شده است. در حواشی مطالب مفیدی وجود دارد. نسخه، جلد محکمی داشته ولی اکنون ترد و شکننده است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: نامطلوب.

۸۵. طب الحیاء.

نویسنده: محمد حیات بن فتح محمد بن نور محمد. کاتب: ملا گل محمد. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: رمضان. المبارک ۱۲۸۲ھ. نوع خط: نستعلیق. موضوع: طب قدیم. اندازه: طول=۲۵، عرض=۲۳. نوع کاغذ: سادہ و حنایی. تعداد صفحات: ۵۰۶. تعداد سطر: ۱۹. زبان کتاب: فارسی، بہ نثر. آغاز کتاب: حمدی کہ از شمار عشر عشر آن مخیلۂ فیاض صاحبان خیال بہ تصور معترف گشتہ الخ. پایان کتاب: راقم الحروف فقیر حقیر پر تقصیر اضعف عباد اللہ ملا گل محمد

ملاحظات: در صفحہ نخست و پایانی نسخہ ، اسم کاتب با مهر وی ثبت شدہ. جلد ترد و شکنندہ است. پایان نسخہ ، زیر مهر قاضی گل محمد این عبارت وجود دارد: مالکہ فقیر آستان بوس حضرت پنج تن پاک و غوث اعظم. متن: خوانا و قابل استفادہ. کیفیت: عالی.

۸۶. طب اورنگشاہی.

نویسنده: حکیم درویش محمد امن آبادی مرید حضرت قطب

الاقطاب شیخ فرید گنج شکر. کاتب: وسدیرام کهتری. تاریخ
تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: ۱۸ شوال از سال سوم به
قدرت رسیدن احمد شاه بهادر. نوع خط: نستعلیق. موضوع:
طب قدیم. اندازه: طول=۶۴ ، عرض=۲۰. نوع کاغذ: ساده
و حنایی. تعداد صفحات: ۳۴۰. تعداد سطر: ۱۹. زبان کتاب:
فارسی ، به نثر.

آغاز کتاب: حمد و سپاس بر حضرت حکیمی را که به
حکمت بالغه و قدرت کامله الخ.

پایان کتاب: تمام رسید کتاب اورنگشاهی من تصنیف
جالینوس الزمانی حکیم درویش محمد امن آبادی.

ملاحظات: نویسنده ، این نسخه را پس از اتمام به نام یکی از
سلاطین معروف سلسله تیموریان ، اورنگ زیب عالمگیر
مسمی و به او هدیه کرده است. کاتب آن تابع مذهب هندو
بود. وی خط بسیار زیبایی داشته ، لکن اشتباهاتی از او
مشاهده می شود. با وجود این نو اقص ، نسخه بسیار
ارزشمند است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۸۷. طب و وظائف جو بیاض. (بیاض طب و مناجات)

نویسنده: نامعلوم. کاتب: نامعلوم. تاریخ تالیف: نامعلوم.
تاریخ کتابت: نامعلوم. نوع خط: نستعلیق. موضوع: طب
و ادعیه. اندازه: طول=۲۰، عرض=۱۳. نوع کاغذ: ساده و
حنایی. تعداد صفحات: ۶۶۳. تعداد سطر: ۱۱. زبان کتاب:
فارسی، به نثر.

آغاز کتاب: ترتیب نیاز تپ سوم بسم الله الرحمن الرحیم یا
محیط الخ.

پایان کتاب: برای جن چهل و یکبار بخواند بدمد غلیقا یلیق و
انت تعلم ما فی قلوبکم منیق یا غنی یا مغنی یا معطی یا فتاح
یا رزاق.

ملاحظات: در این نسخه علاوه بر بیان خصوصیات دعای
کیمیای سعادت، مطالب زیادی از طب نیز ذکر شده است.
در صفحه ۲۵۹ این عبارت وجود دارد. " این ترکیب در
کتاب میان صاحب میان محمد احسان سیوستانی بر پیشانی
نوشته شده بود". متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۸۸. تنزیه از تشبیه.

نویسنده: عبدالرئوف مورایی. کاتب: نامعلوم. تاریخ تالیف:

نامعلوم. تاریخ کتابت: ۱۲۷۸ هـ. نوع خط: نستعلیق. موضوع: معارف اسلامی. اندازه: طول=۲۱، عرض=۱۶. نوع کاغذ: ساده نازک و حنایی. تعداد صفحات: ۴۰. تعداد سطر: ۱۵. زبان کتاب: فارسی، به نظم.

آغاز کتاب: در حمد حق جل و علی گوید: ذات خود را که او ستایش کرد، گشت از عجز ما سواش گرد. بی نیاز است با غنا از غیر، لیس ینسب الیه الا الخیر الخ پایان کتاب: حمد حق را بود برین انعام که موفق شدم برای تمام.

ملاحظات: نویسنده، این نسخه را در راه دفاع از دین نوشته است و در رابطه با اختلاف آرا درباره آیات، محکّمات و متشابهات، به زبان فارسی، عربی و سندی بحثهای استدلالی کرده است. این نسخه مشتمل بر سه جلد است. نام جلد سندی "رد الوهابیه" نام جلد فارسی "تنزیة و تشبیه" و نام جلد عربی "الاستدلال القوی لاذلال الحشوی" است. مؤلف تمام کتاب را به نظم در این سه زبان نوشته و در پایان مطالبی به نثر نیز آورده است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۸۹. طب داود خانی یا نکات الادویات.

نویسنده: میان داود خان ولد میان خدا یار خان عباسی.
کاتب: سید عمر شاه ولد سید دین محمد شاه بخاری. تاریخ
تالیف: ۱۰ ژانویه ۱۹۴۶م. تاریخ کتابت: نامعلوم. نوع خط:
نسخ. موضوع: طب. اندازه: طول=۲۸ ، عرض=۲۰. نوع
کاغذ: ساده و حنایی. تعداد صفحات: ۲۹۳. تعداد سطر: ۳۷.
زبان کتاب: فارسی و سندی ، به نثر.

آغاز کتاب: الحمد لله رب العالمین. والصلوة والسلام علی
رسوله محمد الخ.

پایان کتاب: هک پیسو انگریزی سجو قلعی م ویرھی تمام
محکم کری.

ترجمه: با هزینه یک قران انگلیسی ، قلعه را محکم کن.
ملاحظات: این نسخه مجموعه چند نسخه است. اولین نسخه ،
طب داود خانی است اصل نسخه به زبان فارسی بود و میان
غلام محمد لغاری آن را به سندی برگرداند. کتاب دوم: طب
جوهری مشتمل بر ۱۰۷ صفحه است و به امراض زنان
پرداخته است. کتاب سوم: مجربات حکیم نور محمد حکاکی

سیوهانی است. محمد فضل آن را از فارسی به سندی ترجمه کرده است. کتاب چهارم: تحفه الخاص اثر محمد علی زئوز. کتاب پنجم: بیاض حافظ نظر محمد سیوهانی. کتاب ششم: بیاض نصرپوری اثر سید عبدالعلی شاه. کتاب هفتم: مجربات قلمی بر حاشیه قرابادین به زبان فارسی و در بمبئی هند به طبع رسیده است. نویسندگان این هفت کتاب ، همگی اهل سند بودند. کتابها ، ارزش علمی بسیار دارند. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: عالی.

۹. کتاب الوظائف.

نویسنده: نامعلوم. کاتب: نامعلوم. تاریخ تالیف: نامعلوم. تاریخ کتابت: نامعلوم. نوع خط: نستعلیق و نسخ. موضوع: معارف اسلامی. اندازه: طول=۲۳ ، عرض=۱۴. نوع کاغذ: ساده و ضخیم مایل به حنایی. تعداد صفحات: ۲۷۴. تعداد سطر: ۱۱. زبان کتاب: فارسی و عربی ، به نثر. آغاز کتاب: فضیلت دعا ، عن رسول الله لیس شیء اکرم عندالله من الدعاء الخ.

پایان کتاب: اذا اراد شینا ان يقول له ، کن فیکون فسبحان

الذی بیده ملکوت کل شیء و الیه ترجعون.

ملاحظات: این نسخه هفت باب دارد که مشتمل بر ادعیه ، مناجات و آیات قرآن مجید است. از ابتدا و آخر آن ، چند صفحه مفقود است. متن عربی به فارسی ترجمه شده است. خط ، بسیار پخته و زیبا است. عنوانها شنگرف. جلد بسیار محکم. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: نامطلوب.

۹۱. مصباح العاشقین.

نویسنده: نامعلوم. کاتب: سید عین علی ابن میان سید حیدر علی. تاریخ تالیف: ۱۲۶۲ هـ. تاریخ کتابت: نامعلوم. نوع خط: نسخ. موضوع: معارف اسلامی. اندازه: طول= ۱۵ ، عرض= ۸. نوع کاغذ: ساده و ضخیم مایل به حنایی. تعداد صفحات: ۱۶۲. تعداد سطر: ۱۲. زبان کتاب: فارسی ، به نظم.

آغاز کتاب: متصف گشته به اوصاف خدا، اهل جود و صاحب صدق و صفا، می کند جولان به ملک لا مکان بی نشان بیند عیان اندر نشان الخ.

پایان کتاب: تمام شد نسخه مصباح العاشقین از دست فقیر

حقیر پر تقصیر گنه کار امیدوار از لطف پروردگار اضعف
 عبادالله تعالی فقیر سید حسین علی ابن میان سید حیدر علی
 به تاریخ بیست و ششم شهر شوال سنه ۱۲۶۲ هـ.

ملاحظات: این نسخه مشتمل بر حکایات ، پندها و نصایح
 رجال و مشاهیر اسلام ، از جمله: خواجه حسن بصری ،
 حضرت جنید بغدادی ، سلطان ابراهیم ، با یزید بسطامی می
 باشد. حواشی صفحات کتاب کرم خوردگی دارد. دو صفحه
 از اول کتاب نیست. جلد بسیار زیبا و محکم است. متن:
 خوانا و قابل استفاده. کیفیت: نامطلوب.

۹۲. رقعات فارسی.

نویسنده: نامعلوم. کاتب: نامعلوم. تاریخ تالیف: نامعلوم.
 تاریخ کتابت: نامعلوم. نوع خط: نستعلیق شکسته. موضوع:
 انشا و ادب. اندازه: طول= ۱۳ ، عرض= ۱۰. نوع کاغذ:
 ساده و ضخیم مایل به حنایی. تعداد صفحات: ۱۱۲. تعداد
 سطر: ۶. زبان کتاب: فارسی ، به نثر.

آغاز کتاب: فراق تشنه مانده است و آب زلال وصال جویان
 است خدایش نصیب گرداند زیاد شوق الخ.

پایان کتاب: گزارش احوال به کرم دادار... و به همین توجیه
آمال نیک منوال است.

ملاحظات: این نسخه درباره قواعد آموزش انشا است. در
زمان قدیم به علت احترام ویژه به اولیا و امرا، در نامه ها،
آموزش این علم برای کاتبان دربار الزامی بود. و در آن
القاب و آداب استادان، مشایخ و امرا یاد داده می شد. این
امر در حاشیه نامه ها مشهود است. نسخه با خط شکسته
بسیار زیبایی تحریر شده ولی متأسفانه صفحات آن ترد و
شکننده و کرم خوردگی دارد. متن: خوانا و قابل استفاده.
کیفیت: نامطلوب.

۹۳. نقوش لاهور.

نویسنده: محمد طفیل. کاتب: حکیم سید محمد عمر شاه ساکن
کوثری. تاریخ تالیف: ۸ فوریه ۱۹۵۹م. تاریخ کتابت:
نامعلوم. نوع خط: نستعلیق و نسخ. موضوع: زندگینامه.
اندازه: طول=۲۲، عرض=۱۸. نوع کاغذ: سفید ساده. تعداد
صفحات: ۷۴. تعداد سطر: ۴۴. زبان کتاب: فارسی و اردو
، به نظم و نثر.

آغاز کتاب:

نام	فرزند	محل تولد	محل وفات	ملاحظات
-----	-------	----------	----------	---------

پایان کتاب: واقعی عرب مین یه قبائل بنی هاشم کی بعد سردار اور بری مرتبی والی شمار هوتی هین. (ترجمه: این قبایل در عرب بعد از بنی هاشم ، سردار و از مقام والایی شمرده می شوند)

ملاحظات: این نسخه مشتمل بر احوال و زندگی شاعران معروف اردو زبان است. مجموعاً احوال ۱۵۹ شاعر معروف در آن ذکر شده است. در صفحه ۳۸ ، مقاله ای با عنوان "مقدمه ابن خلدون" اثر عبدالرحمان ابن خلدون با ترجمه اردویی مولانا سعد حسن خان یوسفی ، پیوست است. مقاله مذکور به طبع نیز رسیده است. متن: خوانا و قابل استفاده. کیفیت: نامطلوب.

فهرست الفبایی نسخه ها

- ۴۴ انتخاب نفحات الانس ترجمه طبقات الصوفیه...
- ۴۷ انشاء مطلوب.
- ۴۸ انیس انجمن و محمود نامه.
- ۶۱ بحر الانساب.
- ۴۹ بدیع الانشاء.
- ۵۰ بهارستان به جواب گلستان.
- ۶۳ بوستان.
- ۷۰ بیاض رضوی.
- ۷۱ بیاض سلیمی.
- ۷۲ بیاض سید الله بخش شاه.
- ۷۳ بیاض لکوی.
- ۷۴ بیاض محمد فاضل هالایی.
- ۵ بیاض واحدی ، حصه دوم.
- ۱۳ بیت السلام.
- ۷۵ تجربات احسن.
- ۷۶ تجربات جدید.
- ۷ تحریرات المسائل علی حسب النوازل.

- ۷۷ تحفة المجربات.
- ۷۸ تحفة المؤمنین.
- ۳۷ تحفة الواعظین.
- ۴۵ تحقیق الضاد.
- ۶۵ تخلص چچ نامه ، (ضمیمه ذکر حکام سند...) .
- ۱۴ تذکرة الاولیاء ، جزو الاول.
- ۶۶ تعلقه فیض گنج جی معرزن جی سندن جانقل.
- ۲ تفسیر حسینی ، جلد اول.
- ۳ تفسیر حسینی ، جلد دوم.
- ۱ تفسیر یعقوب چرخى.
- ۱۵ تکملة الايمان و تقوية الايقان.
- ۸۸ تنزیه از تشبیہ.
- ۱۶ توحید نامه.
- ۴ چهل حدیث.
- ۱۷ حدیقة الاولیاء مع حکایات الصالحین
- ۱۸ حق الیقین.
- ۱۹ حکایات الصالحین ، حصه اوّل.
- ۱۰ حیواة الصائمین.

- ۴۱ خلاصه المعارف قسم ثانی، حصه اول.
- ۶۰ خیال فلاح، قصه.
- ۴۶ درالمجالس.
- ۶۴ درخواستن و عریضن جو مجموعو.
- ۳۸ دلایل الخیرات.
- ۵۹ دیوان اوحدی و دیوان کمال.
- ۵۱ دیوان سهراب.
- ۵۲ دیوان میرحسن علی خان "حسن".
- ۷۹ راحة العمر فی النکاح.
- ۸۰ رساله تشريح اعضا.
- ۸ رساله توحيد.
- ۲۰ رساله شکارية.
- ۹۲ رقعات فارسی.
- ۱۱ سراج المؤمنین.
- ۳۹ سیفی و حرز یمانی، عملیات.
- ۵۳ شرح بوستان سعدی.
- ۵۴ شرح سکندر نامه بری.
- ۸۲ شفاء المرض، حصه اول.
- ۸۳ شفاء المرض، حصه دوم.

- ۸۱ شفاخانه.
- ۲۱ شیطان نامه.
- ۸۵ طب الحیاة.
- ۸۴ طب اکبر ، جلد اول.
- ۸۶ طب اورنگشاهی.
- ۸۹ طب داود خانی یا نکات الادویات.
- ۸۷ طب و وظائف جو بیاض. (بیاض طب و مناجات)
- ۶ فتاوی علمای سند.
- ۴۳ فتح الباب فی معرفت رب الارباب.
- ۲۲ فرائض السلوک ، جزء اول.
- ۵۵ کتاب جنگ رقعات و عبارات و ابیات بر سبیل تمثیل.
- ۹۰ کتاب الوظائف.
- ۲۳ کتاب الوظائف و ادعیه.
- ۱۲ اللطیفة الغیبیة.
- ۲۸ مجموعه (احکام).
- ۲۵ مجموعه ؛ معرفة المذاهب (دین ، اسلامیات).
- ۲۶ مجموعه ؛ (دین ، اسلامیات).
- ۲۷ مجموعه ؛ شمایل النبی (دین ، اسلامیات).

- ۳۲ مجموعه (معارف اسلامی).
- ۳۳ مجموعه ، مختصر صلوٰۃ ماچینی ، رساله شکاریه و ...
- ۳۰ مجموعه ، مقصود العاشقین .
- ۳۵ مجموعه ، نماز ، چهل حدیث مع شرح فارسی .
- ۲۹ مجموعه .
- ۳۴ مجموعه .
- ۳۶ مجموعه ، اوراد و ادعیه ماثوره .
- ۳۱ مجموعه ، نجوم ، تعویذات و طب .
- ۹ مجموعه خانگی .
- ۵۶ محمود نامه .
- ۵۷ مرثیا .
- ۹۱ مصباح العاشقین .
- ۴۲ معارج النبوة فی مدارج الفتوة .
- ۴۰ نادر الفوائد .
- ۶۲ نسب نامه سند .
- ۹۳ نقوش لاهور .
- ۶۷ نقول اسناد فقیر مراد علی شر .
- ۶۹ نقول اسناد معرزان تعلقه گنبت .
- ۶۸ نقول اسناد معرزان تعلقه کوت دیجی .
- ۵۸ هفت پیکر نظامی ، جزء اول .
- ۲۴ ینابیع الحیوات الابدیة فی طریق الطلاب النقشبندیة .

منابع و مراجع :

۱. بهار ادب "تاریخ مختصر زبان و ادب فارسی در شبه قاره هند و پاکستان". دکتر قاسم صافی. تهران ، دانشگاه تهران ، ۱۳۸۲.
۲. جونيجو ، عبدالجبار ، سندی شاعری ٹی فارسی شاعری جو اثر ، انسٹیتیوٹ آف سنڈیالاجی دانشگاه سند ، جامشورو حیدرآباد ، ۱۹۸۰م ، ص ۱۸۰.
۳. شبلی ، دکتر محمد صدیق خان ، اردو کی تشکیل مین فارسی کا حصہ ، مقتدرہ قومی زبان پاکستان ، اسلام آباد ، ۲۰۰۴ ، ص ۵.
۴. چوہدری ، دکتر ممتاز بیگم ، تاثیر صوفیان ایران در تصوف شبه قاره پاکستان و هند ، تاثیر معنوی ایران در پاکستان ، مهر ۱۳۵۰ خورشیدی ، اداره اوقاف پنجاب ، لاہور ، ص ۴.
۵. صائب ، عبدالقیوم ، سید ثابت علی شاہ شخصیت و شاعری ، شاہ نجف ، حیدرآباد ، ۲۰۰۴م ، ص ۸۷.

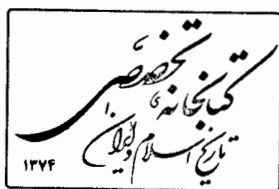
۶. قاسمی ، غلام مصطفی . قلمی نسخن جو تشریحی کنتلاگ .
 انسٹیتو آف سندیا لاجی . نگران غلام مصطفی قاسمی و غلام
 علی الانا . مرتب محمد صدیق "ماثر" سندى و امان الله عباسى
 . حیدرآباد ، سند یونیورسیتی ، ۱۹۸۰ .
۷. قانع ، میر علی شیر: "مقالات الشعرا" به تصحیح و حواشی ،
 پیر حسام الدین راشدی. حیدرآباد. سندى ادبى بورڈ ، ۱۹۵۷ ع ،
 ص ۸۲۸.

ای جهان دیده بود پیش از تو هیچ بودی نبود پیش از تو
 شد به عون خدا کتاب تمام باد بر احمد رسول سلام

**CATALOGUE OF
PERSIAN MANUSCRIPTS
IN THE LIBRARY OF SINDHOLOGY**

BY

Dr. QASEM SAFI

**MAJLIS-E-TAHQIQ-O-TALIF-E-FARSI
Department of Persian,
GC University Lahore 2007**